

UNIVERSITATEA LIBERĂ INTERNAȚIONALĂ DIN MOLDOVA
FACULTATEA DREPT

Alexandr CAUIA, Mihail SORBALA, Elena MĂRGINEANU

**ELABORAREA
ȘI SUSȚINEREA
TEZELOR DE LICENȚĂ**

Ghid metodic

**UNIVERSITATEA LIBERĂ INTERNAȚIONALĂ DIN MOLDOVA
FACULTATEA DREPT**

Alexandr CAUIA, Mihail SORBALA, Elena MĂRGINEANU

**ELABORAREA ȘI SUSȚINEREA
TEZELOR DE LICENȚĂ**

GHID METODIC

Chișinău — 2023

CZU 378:34(07)

*Recomandat de Senatul Universității Libere Internaționale din Moldova
(proces-verbal nr. 4 din 30 noiembrie 2022)*

Autori:

Alexandr CAUIA, doctor în drept, conferențiar universitar

Mihail SORBALA, doctor în drept, conferențiar universitar

Elena MĂRGINEANU, doctor în drept, lector universitar

Recenzenți:

Andrei SMOCHINĂ, doctor habilitat în drept, profesor universitar

Gheorghe GOLUBENCO, doctor în drept, profesor universitar

Tipografia Notograf Prim

str. M. Sadoveanu, nr. 8/3, of. 18, Chișinău,
notografprim@gmail.com

**DESCRIEREA CIP A CAMEREI NAȚIONALE A CĂRȚII DIN
REPUBLICA MOLDOVA**

Cauia, Alexandr.

Elaborarea și susținerea tezelor de licență : Ghid metodic /
Alexandr Cauia, Mihail Sorbala, Elena Mărgineanu ; Universi-
tatea Liberă Internațională din Moldova, Facultatea Drept. —
Chișinău : S. n., 2023 (Notograf Prim). — 55 p. : fig., tab.

Referințe bibliogr. la sfârșitul compartimentelor. — [150] ex.

ISBN 978-9975-84-178-8.

378:34(07)

C 31

CUPRINS

1. ASPECTE DE ORDIN INTRODUCATIV	5
2. PROCEDURA DE SELECTARE A TEMEI ȘI COORDONAREA ȘTIINȚIFICĂ A TEZEI DE LICENȚĂ ...	11
3. METODOLOGIA CERCETĂRII ȘI ANALIZA LOGICĂ	18
4. CONȚINUTUL, VOLUMUL ȘI REGULILE DE REDACTARE A TEZEI	30
5. RECOMANDĂRI PRIVIND ELABORAREA UNUI DISCURS PUBLIC ȘI PREZENTAREA TEZEI	34
6. RECOMANDĂRI PRIVIND ELABORAREA UNEI PREZENTĂRI POWERPOINT	42
7. BIBLIOGRAFIE	53

1. ASPECTE DE ORDIN INTRODUCATIV

Prezentul Ghid înglobează regulile generale cu privire la elaborarea și susținerea tezei de licență la Ciclul I Licență, Facultatea Drept din cadrul Universității Libere Internaționale din Moldova fiind adresat studenților, conducătorilor științifici și membrilor comisiilor pentru examenul de licență, stabilind regulile unificate privind elaborarea și susținerea tezei de licență [1] la domeniul general de studii 042 — Drept, domeniul de formare profesională, 0421 — Drept, specialitatea 0421.1 Drept [2], învățământ cu frecvență la zi și frecvență redusă. Ghidul privind elaborarea și susținerea tezelor de licență, este elaborat în baza prevederilor legislației în vigoare în domeniul învățământului, precum: Codului Educației al Republicii Moldova, nr. 152 din 17 iulie 2014 [3]; Regulamentul de organizare a studiilor superioare de licență (ciclul I) și integrate, aprobat prin Ordinul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării nr. 1625 din 12.12.2019 [4]; Plan-Cadru pentru studii superioare de licență (ciclul I), de master (ciclul II) și integrate, aprobat prin Ordinul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării nr. 120 din 10.02.2020 [5], precum și alte acte relevante ce le putem da în vileag pe segmentul de referință [6; 7; 8].

În consonanță cu liniile directoare de dezvoltare a procesului de învățământ superior în cadrul ULIM, Ghidul privind elaborarea și susținerea tezelor de licență mai are ca baza normativ-juridică reglementările instituționale înserate în Conceptul Educațional ULIM, Carta universității, Codexul ULIM, Strategia de dezvoltare a Facultății Drept a Universității Libere Internaționale din Moldova, actele emise de organismele internaționale, care reglementează Procesul de la Bologna, etc [9].

Totodată, în definitiv prezentul Ghid este redactat potrivit prevederilor Regulamentului antiplagiat al Universității Libere Internaționale din Moldova, care reglementează modalitatea și principiile de funcționare ale procedurii antiplagiat precum și modalitatea de utilizare de către Universitate sau de către Facultatea Drept și Catedrele de profil a sistemului Antiplagiat ULIM [10].

Consemnăm că, teza de licență în calitate de formă de evaluare finală a activității academice a studentului se elaborează în ultimul an al Ciclului I, licență. Congruent planului de învățământ, perioada elaborării tezei de licență este precedată de un stagiul de practică (practica de licență — cu o durată de 7 săptămâni), care are drept scop consolidarea cunoștințelor teoretice obținute pe parcursul anilor de studii, selectarea informației necesare pentru elaborarea tezei de licență și obținerea unor abilități în domeniul de formare profesională.

Pregnant este că, teza de licență reprezintă o lucrare originală, fundamentată științific care are drept scop evaluarea competențelor studenților de a efectua cercetări, de a aplica cunoștințe teoretice în procesul de elaborare a unor soluții practice, specifice domeniului de formare profesională [11]. Prin teza de licență se evaluează competențele absolvenților de a efectua cercetări, de a aplica cunoștințele teoretice în procesul de elaborare a unor soluții practice specifice domeniului de formare profesională sau de realizare a studiilor de caz. Însă, procesul de elaborare și susținere a tezei de licență reprezintă o formă a activității de cercetare individuală, ce reflectă nivelul de pregătire profesională al absolventului, inclusiv capacitățile acestuia de a realiza cercetări științifice.

✓ **Obiectivele tezei de licență** — constau în determinarea nivelului de cunoștințe acumulate pe parcursul anilor de studii, capacitatea de studiere a literaturii în domeniul respectiv, compararea conceptelor științifice, inclusiv aplicarea lor în practică, determinarea lacunelor în reglementarea normativă, formularea propriilor concluzii și propuneri.

Teza de licență, în conformitate cu Planul de învățământ al Universității Libere Internaționale din Moldova, este elaborată la anul IV secția cu frecvență și anul V secția frecvență redusă Ciclul I Licență și reprezintă etapa finală a programului la specialitatea 0421.1 Drept [12].

Relevant este că, spre deosebire de alte lucrări științifice, în care autorul își expune opiniile și ideile sale teoretico-practice într-un mod pe care îl consideră oportun, teza de licență este elaborată în conformitate cu metodologia cercetării științifice [8]. Deci, elaborarea unei asemenea lucrări constituie o etapă a studiului individual aprofundat a materialului teoretic într-un domeniu concret, cu examinarea actelor normative naționale și internaționale în domeniul respectiv, analiza practicii și aplicării acesteia, precum și formularea propunerilor privind perfecționarea reglementării juridice a diverselor categorii de relații sociale. Fiind și o formă de control, teza de licență reflectă nivelul de acumulare de către student a cunoștințelor, atât în domeniul dreptului în general, cât și în domeniul abordat în lucrare, acumulează deprinderi să opereze cu literatura științifică, actele normative, să generalizeze și să analizeze materialele practicii, să identifice dificultățile procesului de reglementare și aplicare a normelor juridice și să găsească căile de soluționare ale acestora.

Teza de licență este o lucrare creativă, care are drept obiectiv demonstrarea capacităților studentului de a analiza și a concluziona analitic, de a efectua cercetări științifice, de a aprecia în mod critic opiniile și pozițiile altor juriști, de a-și argumenta propria poziție.

Fiind un studiu de sine stătător, conținutul tezei de licență trebuie să demonstreze nivelul gnoseologic (metodologic) al studentului, capacitatea lui de a aplica corect, la timp și creativ metodele științifice generale și speciale acumulate pe parcursul studiilor, de a opera cu fapte determinate respectiv în baza acestora, precum de a formula concluzii bine argumentate.

Criteriul științific — relevant este că acesta trebuie să persiste în teza de licență nu doar în conținutul acesteia, ci și în forma ei. Perfectarea tezei de licență trebuie să corespundă regulilelor și rigorilor strict determinate regulamentar, care totodată nu lipsesc studentul de libertatea academică, care constituie unul din pilonii învățământului național și european [12].

✓ **Cerințe generale față de teza de licență.** Notăm că lucrarea ce poartă parafa tezei de licență înserează următoarele cerințe:

- Teza de licență va elucida direcțiile prioritare, principiile și specificul reglementării juridice a domeniului propus pentru studiu,

- inclusiv problemele existente și căile de soluționare. Este necesară analiza retrospectivă a reglementării juridice a domeniului propus, fiind luate în considerație cauzele sociale, economice sau de alt gen ce au dus la apariția sau modificarea ei.
- Autorul tezei de licență va demonstra că este familiarizat cu literatura științifică la temă, că reflectă viziunile științifice, conceptele și teoriile, le poate aprecia în mod critic, analiza și aplica în raport cu problema cercetată [13].
 - Teza de licență va conține analiza normelor de drept existente, inclusiv a normelor legislative naționale, va elucida lacunele și căile de soluționare, precum și aspectul comparativ al normelor analogice a altor state. Îndeosebi, se va atrage atenția asupra necesității efectuării studiului prin prisma procesului de integrare europeană, care impune drept un imperativ în fața absolutului — analiza regulamentelor și a directivelor Uniunii Europene ce reglementează problema propusă drept studiu pe teritoriul statelor membre ale Uniunii Europene dar și a statelor ce au statut de țară candidată [12].
 - De astfel, teza de licență se va baza pe practica reglementării juridice acumulate și publicații din diverse surse. Analiza practicii respective se va efectua atât din punct de vedere al corespunderii cu legislația națională, cât și de pe poziția analizei conceptelor științifice, inclusiv a celor menționate în lucrare. În plus, se va analiza corespunderea acestei practici standardelor Uniunii Europene, prevederilor legislative ale statelor membre ale Uniunii Europene și dreptului european.
 - Lucrarea sub forma tezei de licență va fi perfectată în conformitate cu cerințele expuse în prezentul Ghid. La elaborarea tezei de licență absolutul va face trimitere doar la autorii și sursele din care au fost preluate materialele. Trimiterile la sursele care nu au fost studiate de sine stătător se admit cu condiția menționării surselor din care acest material a fost selectat [12; 13].
 - Conținutul tezei de licență, inclusiv rezultatele cercetării, urmează a fi expuse în mod logic și argumentat, cu respectarea terminologiei juridice, fără greșeli gramaticale și stilistice. Lucrarea va

evita utilizarea termenilor generali, a declarațiilor neargumentate și a compilărilor.

- Lucrarea este prezentată, imprimată și copertată, în limba convenită anterior de comun acord cu conducătorul științific (română, rusă, engleză sau franceză) și aprobată de către Consiliul Profesorat al Facultății Drept, ULIM .

Fără nici o derogare de la cele expuse, teza de licență ce nu corespunde criteriilor indicați mai sus nu este admisă spre susținere [12].

BIBLIOGRAFIE

1. Regulamentul privind elaborarea și redactarea tezei de licență/master ULIM, Ediția 2020. <https://ulim.md/wp-content/uploads/2020/11/Editie-2020-Regulament-privind-Elaborarea-si-Redactarea-Tezelor-de-Licenta-Master.pdf>.
2. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 482 din 28 iunie 2017 cu privire la aprobarea Nomenclatorului domeniilor de formare profesională și al specialităților în învățământul superior. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 216-228 art. 564 din 30 iunie 2017. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=131472&lang=ro#.
3. Codului Educației al Republicii Moldova, nr. 152 din 17 iulie 2014. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 319-324 art. 634 din 24 octombrie 2014. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=133296&lang=ro#.
4. Ordinul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării nr. 1625 din 12 decembrie 2019, privind aprobarea Regulamentului de organizare a studiilor superioare de licență (ciclul I) și integrate. https://mecc.gov.md/sites/default/files/ordinul_nr.1625_din_12.12.2019.pdf.
5. Ordinul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării nr. 120 din 10 februarie 2020, cu privire la aprobarea Planului-cadru pentru studii superioare de licență (ciclul I), de master (ciclul II) și integrate. <https://mecc.gov.md/sites/default/files/ordin8.pdf>.
6. Ordinul Ministerului Educației nr. 1046 din 29 octombrie 2015, privind aprobarea Regulamentului de organizare a studiilor în învățământul superior în baza Sistemului Național de Credite de Studiu modificat prin Ordinul Ministerului Educației nr. 44 din 26 ianuarie 2016, cu privire la modificarea și completarea ordinului nr. 1046 din 29 octombrie 2015. https://mecc.gov.md/sites/default/files/ordinul_nr._1046_din_29.10.2015_regulamentul_de_organizare_a_studiilor_in_invatamintul_superior_in_baza_sistemului_national_de_credite_de_studiu.pdf.

7. Hotărârea Guvernul Republicii Moldova nr. 1016 din 23 noiembrie 2017 cu privire la aprobarea Cadrului național al calificărilor din Republica Moldova. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 421-427 art. 1137 din 01 decembrie 2017. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=111863&lang=ro#.
8. Ordinul Ministerului Educației nr. 1047 din 29 octombrie 2015, cu privire la aprobarea și punerea în aplicare a Regulamentului-cadru privind organizarea examenului de finalizare a studiilor superioare de licență. https://mecc.gov.md/sites/default/files/ordinul_nr._1047_din_29.10.2015_regulamentul-cadru_privind_organizare_a_examenului_de_finalizare_a_studiilor_superioare_de_licenta.pdf.
9. Strategia de dezvoltarea a Facultății Drept, ULIM pentru anii 2020—2025, aprobată de Senatul Universității Libere Internaționale din Moldova, proces-verbal nr. 8 din 24 iunie 2020.
10. Regulament cu privire la antiplagiat al Universității Libere Internaționale din Moldova, aprobat la Senatul Universității Libere Internaționale din Moldova, proces-verbal nr. 8 din 24 iunie 2020. <https://ulim.md/wp-content/uploads/2020/11/Editie-2020-Regulamentul-Antiplagiat.pdf>
11. Ordinul Ministerului Educației nr. 1045 din 29 octombrie 2015, cu privire la aprobarea și punerea în aplicare a Planului — cadru pentru studii superioare (ciclul I — licență, ciclul II — master, studii integrate, ciclul III — doctorat). https://mecc.gov.md/sites/default/files/ordinul_nr._1045_din_29.10.2015_plan_cadru_pentru_studii_superioare_ciclul_i_-_licenta_ciclul_ii_-_master_studii_integrate_ciclul_iii_-_doctorat.pdf.
12. Regulamentul privind elaborarea tezelor la Ciclul I Licență. Metodologia de elaborare, reguli de tehnoredactare, procedura de susținere. Reactualizat la ședința Consiliului Profesoral, proces-verbal nr. 3 din 28 octombrie 2020.
13. Gamurari V., Osoianu N., Bria F. Regulamentul privind elaborarea tezelor la Ciclul I „licență”. Recomandat spre publicare de către Senatul Universității Libere Internaționale din Moldova (proces verbal nr. 11 din 30.06.2010).

2. PROCEDURA DE SELECTARE A TEMEI ȘI COORDONAREA ȘTIINȚIFICĂ A TEZEI DE LICENȚĂ

Teza de licență reprezintă o lucrare originală, fundamentată științific care are drept scop evaluarea competențelor studenților de a efectua cercetări, de a aplica cunoștințe teoretice în procesul de elaborare a unor soluții practice, specifice domeniului de formare profesională [1].

Efectuarea unei cercetări, constituie un proces care are faze și etape distincte, iar aici putem încadra și cercetarea sub forma unei teze de licență. Relevant este că există următoarele faze a procesului de cercetare: ***pregătirea cercetării; efectuarea ei; și, finalizarea cercetării.***

- ✓ ***Prima fază*** — pregătirea cercetării, care include trei etape:
 - *Alegerea temei de cercetare* (problematizarea sau perceperea problemei);
 - *Analiza studiilor științifice principale;*
 - *Designul studiului.*
- ✓ ***A doua fază*** — efectuarea cercetării, include etapele.
 - *Documentarea, învățarea;*
 - *Explicarea științifică, fenomenului studiat.*
- ✓ ***A treia fază*** — finalizarea cercetării cuprinde:
 - *Redactarea lucrării științifice;*
 - *Susținerea publică a teze de licență.*

Referindu-ne la etapele efectuării unei cercetări marea majoritate a specialiștilor cercetători sunt de acord asupra a patru etape, însă într-o terminologie diferită, și anume:

1. Alegerea temei de cercetare;
2. Documentarea — învățarea;
3. Explicarea fenomenului juridic (sau cercetarea propriu-zisă), cu două subetape importante:

- *Formularea ipotezei* — momentul creator constructiv;
- *Verificarea ipotezei și a concluziilor științifice* — momentul critic-valorizator.

4. Redactarea și susținerea publică a lucrării [2].

Regulamentul privind elaborarea tezelor la Ciclul I Licență. Metodologia de elaborare, reguli de tehnoredactare, procedura de susținere. Reactualizat la ședința Consiliului Profesorat, proces-verbal nr. 3 din 28 octombrie 2020 [3], înserează următoarele etape consecutive ce vizează procesul de elaborare și susținere a tezei de licență și anume:

- ✓ **Inițial**, studentul își alege tema tezei de licență, luând în considerație actualitatea ei, interesul pe care îl prezintă din punct de vedere științific, precum și în viitoarea activitate profesională. Tema aleasă va fi înregistrată în modul stabilit de catedră, conform cerințelor regulamentare [4].
- ✓ La cea **de-a doua etapă**, studentul împreună cu conducătorul științific concretizează direcția de cercetare, inclusiv studierea prealabilă a literaturii și elaborează *planul*.
- ✓ Cea **de-a treia etapă** — include analiza literaturii științifice, a materialelor normative naționale și internaționale, inclusiv prin prisma practicii aplicării acestora.
- ✓ **Etapă a patra** prevede lucrul nemijlocit asupra conținutului tezei de licență. Respectiv la această etapă absolventul generalizează materialul acumulat în urma studiului (cercetării) efectuat/e, îl analizează, îl sistematizează și formulează concluzii logice și argumentate.
- ✓ La cea **de-a cincea etapă** studentul redactează lucrarea în conformitate cu cerințele regulamentare față de asemenea lucrări [3; 4].
- ✓ Pregătirea către susținerea tezei de licență constituie cea **de-a șasea etapă**.
- ✓ Cea **de-a șaptea etapă** constă în susținerea prealabilă a tezei de licență la catedra de profil.
- ✓ **Etapă a opta** — este trecerea procedurii Antiplagiat ULIM a tezei de licență în conformitate cu [Regulamentul Antiplagiat al ULIM](#).
- ✓ **În definitiv etapa finală**, se raportează la susținerea tezei de licență în fața Comisiei de Licență [3; 5] .

Alegerea temei de cercetare. În prima fază, cea de pregătire a cercetării trebuie rezolvate problemele teoretice și metodologice. La acest compartiment se referă și *percepția problemei sau problematizarea este strâns legată de alegerea temei de cercetare a tezei de licență.*

Alegerea temei de cercetare este prima etapă a oricărei investigații științifice. Ea nu are nimic formal sau întâmplător. Această etapă condiționează succesul lucrării de cercetare la fel de mult ca și oricare altă etapă [2].

Din acest unghi teza de licență înglobează rezultatele unor cercetări științifice, efectuate de student în vederea soluționării anumitor probleme actuale și importante, iar activitatea de lucru asupra acestora debutează cu alegerea domeniului de cercetare a lucrării (alegerea temei de cercetare), care poate fi selectat din tematica elaborată și propusă de Catedra de profil și aprobată de către Consiliul Facultății [6].

Vom înțelege acest adevăr din examinarea *principiilor și criteriilor* care stau preponderent, la baza alegerii temei de cercetare în general și în special a tezei de licență.

Principii generale de alegere a temei de cercetare:

- Temele mai complexe se încredințează, pentru elaborare, unor echipe mai mari;
- Temele complexe se pot diviza în părți distincte și pot fi încredințate unor echipe mai mici sau unor persoane individuale;
- Cercetătorul poate și trebuie să-și aleagă tema care i se potrivește ca aspirație, pregătire, ca și în raport cu resursele disponibile;
- Cercetătorul poate propune tema de cercetare pe care dorește să o realizeze;
- Riscul în cercetarea științifică este mai mare decât în alte activități;
- Alegerea temei poate majora sau micșora acest risc.

Criteriile relevante pentru elaborarea unei cercetări. Principiile alegerii temei se aplică prin utilizarea și a unui set de criterii, dintre care reținem:

- cunoștințele cercetătorului sunt un criteriu important. O temă poate să implice un mare volum de documentare — învățare, iar termenul de realizare a acestei temei nu-i îngăduie să aprofundeze cunoștințele necesare;

- o informare — documentare prealabilă este indispensabilă în vederea alegerii temei;
- înclinațiile cercetătorului să se potrivească, într-un grad cât mai înalt, cu cerințele, conținutul și natura temei de cercetare;
- să se aibă în vedere importanța și actualitatea teoretică și practică a temei de cercetare;
- necesitatea încheierii la termenul stabilit;
- diminuarea riscului în cercetare în general și în alegerea temei în special reclamă știința de a se evita atât supraestimarea, cât și subestimarea posibilităților cercetătorului de documentare-informare, de analiză și de verificare a concluziilor.

Studentii de la Ciclul I Licență au deseori probleme cu alegerea temei. Mulți dintre ei simt nevoia ca să primească o listă de posibile teme din care să poată să aleagă una care li se pare cea mai interesantă [2].

Astfel de liste conțin, tematica profesorul care le-a întocmit și sunt puse la dispoziția studenților de către Catedrele de profil a Facultății Drept, ULIM. Prin urmare putem învidera următoarele aspecte:

- Studentului i se oferă dreptul de a alege din tematica tezelor de licență elaborată și confirmată de catedră, luând în considerație actualitatea și direcțiile științifice principale asupra cărora lucrează colaboratorii catedrei.
- Respectiv, la cererea motivată a absolventului, poate fi admisă și confirmată o temă proprie, neinclusă în tematica elaborată de catedră. În acest caz tema propusă va fi supusă procesului de confirmare *in integrum*, ulterior fiind repartizată de catedră absolventului.
- Pentru alegerea corectă a temei tezei de licență, absolventul urmează să țină cont de propriile interese, tematica cercetărilor efectuate, de caracterul și profilul specialității ulterioare la Ciclul II master, locul desfășurării stagiului de practică, posibilitățile de selectare a literaturii și a materialului practic. De asemenea, se va ține cont de nivelul de cunoaștere de către absolvent a limbilor de circulație internațională și de accesibilitatea literaturii de specialitate în aceste limbi. Utilizarea surselor scrise în limbile de circulație internațională este motivată prin necesitatea efectuării

studiului respectiv prin prisma aspectului comparativ al legislației naționale și al legislației altor state [3; 4].

Pe lângă cele punctate mai sus temele tezelor de licență trebuie să acopere integral aria domeniului general de studiu, să vizeze domeniul juridic, să conțină probleme de cercetare la nivel instituțional, național și internațional.

Cadrele didactice care elaborează tematica tezelor trebuie să țină cont de actualitatea și importanța problematicii temei din punct de vedere teoretic și practic. O importanță deosebită reprezintă formularea titlului lucrării, acesta reflectând oportunitatea investigației. Cerințele de bază privind formularea titlului tezei de licență:

- ✓ *Să conțină o anumită informație, ce ne oferă o reprezentare generală despre conținutul, ideile de bază, noutatea lucrării;*
- ✓ *Să fie expresiv și, totodată, să se deosebească de titlurile lucrărilor similare;*
- ✓ *Să fie scurt și nesofisticat, să fie concis, dar destul de explicit, clar și complet;*
- ✓ *Să nu conțină cuvinte care nu contribuie la sporirea valorii lui informative;*
- ✓ *Să fie evitați termenii cu mai multe sensuri sau cu circulație locală [7].*

Însă, recomandăm parcurgerea următorilor pași în alegerea unei teme:

1. *Identificarea domeniului de interes;*
2. *Identificarea unor sub-domenii (sau a unor teme din domeniul respectiv);*
3. *Alegerea unei teme;*
4. *Formularea unor întrebări de cercetare (ce vrem să aflăm?);*
5. *Formularea obiectivelor cercetării (generale și specifice);*
6. *Verificarea (evaluăm obiectivele în funcție de cantitatea de muncă necesară, timpul pe care-l avem, resursele financiare de care dispunem, expertiza noastră și a îndrumătorului (conducătorului științifică) — suntem siguri că putem îndeplini obiectivele respective?);*
7. *Verificarea suplimentară (dacă mai suntem interesați de temă, suntem de acord cu obiectivele propuse, dacă avem resursele și expertiza necesară pentru efectuarea cercetării)*

Alegerea temei de licență, ca prima etapă în realizarea cercetării întreprinse, cum am specificat, se efectuează de către student independent, în concordanță cu interesele științifice proprii sau la sugestia profesorului care ulterior va deveni conducătorul tezei.

- După alegerea temei, studentul va depune o cerere conform unui model tipizat.

Însă, alegerea temei tezei are loc în termenii planificați în programele de lucru ale catedrelor. Temele tezei de licență sunt coordonate cu șeful de catedră și introduse în procesul verbal al ședinței catedrei, acceptate de Serviciul Control Proces Educațional și se comunică studenților la începutul ultimului an de studii. Tematica tezei de licență fiind reactualizată anual de către profesor cu excluderea repetării acesteia la o frecvență de cinci ani. Ca excepție, tema tezei poate fi aleasă și acceptată ulterior (dar nu mai târziu de șase luni până la începutul sesiunii de susținere a tezelor de licență) și urmează a fi anexată la ordinul respectiv [3; 4].

- Modificarea sau schimbarea temei poate fi efectuată, cu titlul de excepție, doar de catedră, prin confirmarea de către Serviciului Control Proces Educațional ULIM, în baza demersului conducătorului științific și al studentului cu indicarea cauzelor obiective [3].

În realizarea unei teze de licență unul din consultanții de bază a unui student, este conducătorul științific. Uneori, studentul, alege un subiect conform propriilor interese, alteori însă, acesta îi este sugerat de profesorul din tematica elaborată care îi va coordona teza.

În sugerarea subiectelor, profesorii (conducătorii științifici) pot ține cont de două criterii: să indice o temă pe care o cunosc foarte bine, și atunci îi vor putea coordona cu ușurință pe studenți, sau una pe care n-o stăpânesc destul de bine și despre care ar vrea să afle mai multe.

Să fie clar că, în ciuda aparențelor, acest al doilea criteriu este cel mai cinstit și mai generos. Profesorul (conducătorul științific) consideră că, urmărind acea teză, va putea să-și lărgescă propriul orizont și, dorind să-l evalueze bine pe student și să-l ajute în timpul lucrului, va trebui să se ocupe de ceva nou.

De obicei, atunci când profesorul (conducătorul științific) alege această cale, înseamnă că are încredere în student, cunoaște capacitățile și abilitățile pe care le posedă în materia de cercertare și de obicei îi spu-

ne explicit că subiectul este nou și pentru el, dar e interesat să-l aprofundeze. În aceste condiții criteriul nu e numai legitim ci și util din punct de vedere științific: realizarea tezei contribuie la o cercetare de mai mare avangură considerată de interes colectiv [2].

BIBLIOGRAFIE

1. Ordinul Ministerului Educației nr. 1045 din 29 octombrie 2015, cu privire la aprobarea și punerea în aplicare a Planului-cadru pentru studii superioare (ciclul I — licență, ciclul II — master, studii integrate, ciclul III — doctorat). https://mecc.gov.md/sites/default/files/ordinul_nr_1045_din_29.10.2015_plan-cadru_pentru_studii_superioare_ciclul_i_-_licenta_ciclul_ii_-_master_studii_integrate_ciclul_iii_-_doctorat.pdf.
2. Baltag D. Cercetarea științifică a fenomenului juridic. Ghid metodologic. Ed. a II-a, rev. și ad. Chișinău, 2016.
3. Regulamentul privind elaborarea tezelor la Ciclul I Licență. Metodologia de elaborare, reguli de tehnoredactare, procedura de susținere. Reactualizat la ședința Consiliului Profesorat, proces-verbal nr. 3 din 28 octombrie 2020.
4. Gamurari V., Osoianu N., Bria F. Regulamentul privind elaborarea tezelor la Ciclul I „licență”. Recomandat spre publicare de către Senatul Universității Libere Internaționale din Moldova (proces verbal nr. 11 din 30.06.2010).
5. Regulament cu privire la antiplagiat al Universității Libere Internaționale din Moldova, aprobat la Senatul Universității Libere Internaționale din Moldova, proces-verbal nr. 8 din 24 iunie 2020. <https://ulim.md/wp-content/uploads/2020/11/Editie-2020-Regulamentul-Antiplagiat.pdf>.
6. Ordinul Ministerului Educației nr. 1047 din 29 octombrie 2015, cu privire la aprobarea și punerea în aplicare a Regulamentului-cadru privind organizarea examenului de finalizare a studiilor superioare de licență. https://mecc.gov.md/sites/default/files/ordinul_nr_1047_din_29.10.2015_regulamentul-cadru_privind_organizare_a_examenului_de_finalizare_a_studiilor_superioare_de_licenta.pdf.
7. Țapoc V., Capcelea V. Cercetarea științifică. Manual pentru facultăți socioumanistice. Chișinău, 2008.

3. METODOLOGIA CERCETĂRII ȘI ANALIZA LOGICĂ

Conținutul Ghidului are drept obiectiv facilitarea procesului de pregătire și elaborare a tezei de licență prin descrierea unor elemente cheie ale sistemului complex de acțiuni ce urmează a fi întreprinse pentru elaborarea și prezentarea unei teze de licență în cadrul Facultății Drept, ULIM.

Pornind de la premisa că știința a constituit întotdeauna un factor principal al progresului material și spiritual al societății, fiind un ansamblu de cunoștințe despre lume, o bază a concepției despre aceasta și o formă de reflectare a lumii în conștiință, fiind o componentă a culturii spirituale.

Știința este o structură cu mai multe laturi, acestea se constituie într-un tot unitar coerent, definit prin:

- ✓ *Materialul factual* acumulat de-a lungul procesului de dezvoltare a științei;
- ✓ *Ipoteze* confirmate și neconfirmate;
- ✓ *Rezultatul* observațiilor și experiențelor, generalizările teoretice făcute pe baza materialului factual (legi, teorii, axiome) și confirmate de practică și
- ✓ *Modele* de cercetare a realității (*metodologia*) [1].

Metodologia — privește principiile care orientează cunoașterea științifică, operațiile, procedeele, tehnicile cunoașterii.

Într-o altă ordine reliefăm că metodologia este studiul metodei și astfel și ideea, că prin metode înțelegem un ansamblu de operații intelectuale (ce pot consta din principii, norme) care sunt folosite pentru atingerea unuia sau a mai multor obiective privind cunoașterea unui fenomen.

Deci, *metodologia* — constituie interfața dintre teorie și metodă; ansamblul curent de metode și procedee didactice între care se stabilesc relații și compensări reciproce și care acționează complementar și convergent.

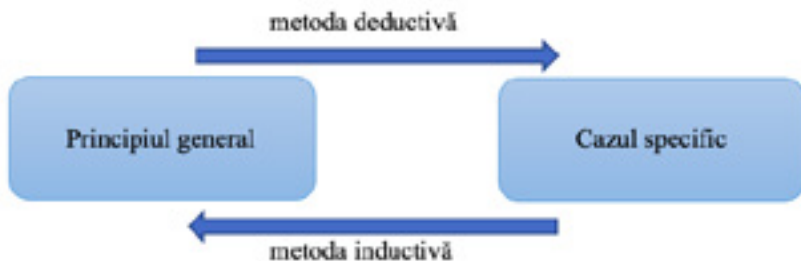
Analiza metodologică vizează punerea în relație a metodelor, tehnicilor, procedeelelor și instrumentelor de cercetare, de acțiune etc [2].

Însă, revenind la cele învderate supra, pregnant este că laturile științei se influențează permanent, determinând o dinamică specifică a acestora în timp și spațiu, reflectând-o în următoarelor sensuri:

- Știința ca și *cunoaștere exprimată* și fixată într-un sistem determinat de semne, construit pe baza unor reguli precise;
- Știința fiind întotdeauna formulată într-un limbaj de comunicare, având o *determinare maximă pentru fiecare nivel istoric*;
- Știința ca un *sistem de cunoștințe care crește, se dezvoltă și se completează continuu* (dezvoltarea și completarea realizându-se cu ajutorul metodelor de investigare cele mai perfecte);
- Știința este cunoaștere exactă, universală și verificabilă, exprimată prin legi.

De astfel, aceste sensuri se înscriu în cele patru componente ale științei: **obiect, structură, metodă și limbaj**. Cunoașterea științifică se realizează prin analiza științifică a lumii înconjurătoare, analiză care se realizează din diferite puncte de vedere:

- **Istoric** (evoluția științei și a preocupărilor pentru explicarea realității);
- **Sociologică** (relația dintre climatul social și cunoaștere);
- **Psihologic** (structura mentală și implicarea subiectului — cercetător prin calitățile sale innăscute și dobândite în creația științifică);
- **Economic** (structuri economice specifice, particularități, evoluții, strategii de dezvoltare);
- **Metodologic** (studiul strategiilor și tacticilor, metodelor și tehnicilor, instrumentelor și procedeelelor folosite în cercetarea științifică);
- **Logic** (modul de a produce și generaliza enunțuri științifice) [3] etc.

Procesul cercetării științifice utilizează ansamblul metodelor și teoriilor asupra acestora, procedee și reguli, elemente care constituie metodologia cercetării. **Metodologia cercetării** folosită este selectată sau construită sub forma unei strategii specifice, determinată de domeniul de cercetare vizat al cunoașterii și cercetării științifice. **Strategia de cercetare** este, întotdeauna, un mix coerent și eficace de metode, tehnici, instrumente folosite pentru a ajunge la scopul propus care, în principiu, este unul teoretic sau aplicativ.

Direcțiile generale

Direcțiile materialului sunt orientate spre:

- Clarificarea noțiunilor de știință, cercetare științifică și a procesului de cercetare;
- Tipuri de cercetare;
- Cercetarea individuală și în echipă;
- Metodologia de cercetare, tehnici de lucru și investigare;
- Derularea activității cercetare;
- Elaborarea, redactarea lucrării de cercetare, diseminarea și comunicarea cercetării și a rezultatelor acesteia.

Direcțiile generale implică atingerea unor obiective, obiective prin care se încearcă acoperirea problematicii cercetării științifice, destul de simple la prima vedere, dar dificil pe plan teoretic (ca și cunoaștere a aspectelor teoretice ale activității de cercetării), cu atât mai mult pe plan empiric, unde nu putem estima dificultățile realizării cercetării de la început. Sunt o serie de lucruri care se învață numai în practică.

✓ **Metoda calitativă.** Cuvântul calitativ implică un accent pe calitățile entităților și pe procese și semnificații care nu sunt examinate sau măsurate experimental în termeni de cantitate, intensitate sau frecvență. Cercetătorii calitativi subliniază natura construită social a realității, relația intimă dintre cercetător și ceea ce este studiat și constrângerile situaționale care modelează cercetarea. Astfel de cercetători subliniază natura încărcată de valoare a procesului de cercetare. Ei caută răspunsuri la întrebări care subliniază modul în care experiența socială este creată și i se dă sens. În schimb, studiile cantitative pun accentul pe măsurarea și analiza relațiilor cauzale dintre variabile, nu procese. Formele calitative de cercetare sunt considerate de mulți oameni de știință ca fiind atât o perspectivă asupra modului de abordare a investigării unei probleme, cât și o metodă. Beneficiile cercetării calitative sunt:

- Cercetarea calitativă tinde să fie transcrisă sau înregistrată prin audio sau video, ceea ce facilitează analizarea răspunsurilor.
- Cercetarea calitativă vă oferă posibilitatea de a explora mai multe subiecte în profunzime.
- Cercetarea calitativă tinde să fie mai ieftin de efectuat decât cercetarea cantitativă de piață, deoarece nevoia de a recruta volume mari de participanți sau de a folosi metode extinse nu este la fel de mare.
- Proiectarea cercetării calitative este cea mai flexibilă dintre toate tehnicile experimentale, așa că aveți la dispoziție o serie de metodologii acceptate.
- *Cercetare prin acțiune* — Cercetarea prin acțiune se concentrează pe rezolvarea unei probleme imediate sau pe colaborarea cu alții pentru a rezolva problema și a aborda anumite subiecte.
- *Etnografia* — Etnografia este studiul interacțiunii umane în comunități prin participarea și observarea directă în cadrul comunității pe care doriți să o studiați. Cercetarea etnografică provine din disciplina antropologiei sociale și culturale, dar acum devine din ce în ce mai utilizată.
- *Fenomenologia* — Fenomenologia este studiul experiențelor subiective ale altora. Cercetează lumea prin ochii unei alte persoane, descoperind cum își interpretează experiențele.

- *Teoria întemeiată* — Scopul teoriei întemeiate este de a dezvolta o teorie bazată pe datele colectate și analizate sistematic.
- *Cercetare de studiu de caz* — Această metodă de studiu calitativ este un studiu aprofundat al unui individ sau al unui anumit fenomen în contextul său existent [4].

• ***Care sunt diferitele etape ale metodei calitative?***

Secțiunea de metode a unui studiu calitativ ar trebui să descrie modul în care va fi atins fiecare obiectiv al studiului dumneavoastră. Etapele unei metode calitative sunt:

- *Colectați datele dvs.* Fiecare dintre metodologiile de cercetare folosește una sau mai multe tehnici pentru a colecta date empirice, inclusiv interviuri, observație participantă, lucru pe teren, cercetare de arhivă, materiale documentare etc. Forma de colectare a datelor va depinde de metodologia de cercetare. De exemplu, cercetarea studiilor de caz se bazează de obicei pe interviuri și materiale documentare, în timp ce cercetarea etnografică necesită o muncă considerabilă de teren.
- *Analizați-vă datele.* Odată ce ați colectat datele, puteți începe să le analizați și să veniți cu răspunsuri și teorii la subiectul supus analizei. Deși există o serie de moduri de a vă analiza datele, toate modurile de analiză în cercetarea cantitativă se referă la analiza textuală, fie că este scrisă sau verbală.

Metode de colectare a datelor Există diferite moduri de colectare a datelor. Unele dintre cele mai frecvent utilizate metode sunt:

- ***Observație directă*** — Observarea directă a unei situații sau a subiecților dumneavoastră de cercetare poate avea loc prin redarea casetei video sau prin observare în direct. În observația directă, faci observații specifice asupra unei situații fără a influența sau a participa în vreun fel.
- ***Observația participată*** — Observația participativă este imersiunea cercetătorului în comunitatea sau situația studiată. Această formă de colectare a datelor tinde să consume mai mult timp, deoarece trebuie să participați pe deplin în comunitate pentru a ști dacă observațiile dvs. sunt valide.

- **Interviuri** — Interviul calitativ este practic procesul de colectare a datelor prin adresarea întrebărilor oamenilor. Interviurile pot fi foarte flexibile — pot fi individuale, dar pot avea loc și prin telefon sau internet sau în grupuri mici numite „grupuri focus“. Există, de asemenea, diferite tipuri de interviuri. Interviurile structurate folosesc întrebări prestabilite, în timp ce interviurile nestructurate sunt conversații mai libere în care interviuatorul poate investiga și explora subiecte pe măsură ce apar. Interviurile sunt deosebit de utile dacă vreți să știți cum simt oamenii sau cum reacționează la ceva.
- **Sondaje** — Chestionarele scrise și sondajele deschise despre idei, percepții și gânduri sunt alte modalități prin care puteți colecta date pentru cercetarea calitativă [4].
- **„Analiza documentelor“** — Aceasta implică examinarea documentelor scrise, vizuale și audio care există fără nicio implicare din partea cercetătorului. Există o mulțime de tipuri diferite de documente, inclusiv documente „oficiale“ produse de instituții și documente personale, cum ar fi scrisori, memorii, jurnale și, în secolul 21, conturi de rețele sociale și bloguri online.

✓ Metode de analiză a datelor

Există diferite moduri de analiză a datelor. Unele dintre cele mai frecvent utilizate metode sunt:

- **Codare** — În codificare, atribuiți un cuvânt, o expresie sau un număr fiecărei categorii. Începeți cu o listă prestabilă de coduri pe care le-ați derivat din cunoștințele dumneavoastră anterioare despre subiect. De exemplu, „probleme financiare“ sau „implicarea comunității“ ar putea fi două coduri la care te gândești după ce ai făcut revizuirea literaturii de specialitate. Apoi parcurgeți toate datele într-un mod sistematic și „codati“ ideile, conceptele și temele pe măsură ce se potrivesc categoriilor. De asemenea, veți dezvolta un alt set de coduri care rezultă din citirea și analiza datelor.
- **Statistici descriptive** — Vă puteți analiza datele folosind statistici. Statisticile descriptive ajută la descrierea, afișarea sau rezu-

marea datelor pentru a evidenția modelele. Rețineți, totuși, că statisticile descriptive nu pot fi folosite pentru a trage concluzii și pentru a confirma/infirma ipoteze.

- **Analiza narativă** — Analiza narativă se concentrează pe vorbire și conținut, cum ar fi gramatica, utilizarea cuvintelor, metaforele, temele poveștii, semnificațiile situațiilor, contextul social, cultural și politic al narațiunii.
- **Analiza hermeneutică** — Analiza hermeneutică se concentrează pe sensul unui text scris sau oral. În esență, încercați să înțelegeți obiectul studiului și să scoateți la lumină un fel de coerență subiacentă.
- **Analiză de conținut/Analiza semiotică** — Analiza de conținut sau semiotică analizează texte sau serii de texte și caută teme și semnificații uitându-se la frecvențele cuvintelor. Cu alte cuvinte, încercați să identificați structuri și regularități modelate în textul verbal sau scris și apoi faci inferențe pe baza acestor regularități [4].

Scopul major al oricărui tip de cercetare este de a afla realitatea și faptele care sunt necunoscute și care nu au fost expuse. Deși fiecare activitate de cercetare are propriul motiv particular, obiectivele cercetării pot fi grupate în următoarele categorii:

1. Pentru a înțelege o tendință sau pentru a obține opinii noi asupra acesteia (cercetarea cu acest obiectiv poate fi denumită exploratorie sau formulată);
2. Pentru a afla caracteristicile unui anumit personaj, condiție sau grupare (cercetarea cu acest obiectiv poate fi denumită cercetare descriptivă);
3. Să stabilească relația cu care se întâmplă ceva sau cu care este legat de altceva (cercetările cu acest obiectiv sunt cunoscute sub denumirea de cercetare diagnostică);
4. Pentru a testa o ipoteză a unei legături rezonabile între diferite variabile (acest tip de cercetare poate fi calificat drept cercetare de testare a ipotezelor) [5].

Tipuri de cercetare

Tipurile de bază de cercetare sunt următoarele:

(i) **Descriptiv vs. Analitic:** Cercetarea descriptivă constă în anchete și investigații de constatare a faptelor de diferite tipuri. Scopul principal al cercetării descriptive este explicarea setului de circumstanțe așa cum este prezent ca atare. Termenul de cercetare ex post facto a fost folosit pentru a elabora acest tip de cercetare în diferite domenii sau subiecte de cercetare. Principala caracteristică a acestei metode este că omul de știință nu are control direct asupra variabilelor; el poate raporta doar ceea ce se întâmplă sau ce s-a întâmplat. De exemplu, de ce oamenii din partea de sud suferă de cancer pulmonar în comparație cu vecinii din partea de nord, iar investigația a arătat că persoanele din partea de sud au sobe cu lemne și seminee, cercetătorul ar putea emite ipoteza motivului pentru care fumul de lemn este un factor de cancer de plamani. Tehnicile utilizate în cercetarea descriptivă pot fi metode de anchetă, metode comparative și corelaționale etc. Pe de altă parte, în cercetarea analitică, cercetătorul poate utiliza faptele, informațiile, datele deja disponibile și analiza aceste surse pentru a face o ipoteză de evaluare a materialului.

(ii) **Aplicativă vs. Fundamentală:** Cercetarea aplicativă se referă la găsirea unei soluții pentru o problemă practică specifică cu care se confruntă un individ, o societate sau o organizație industrială sau de afaceri, de exemplu cum să abolim crimele motivate de ură, care sunt modalitățile de comercializare a unui produs, ceea ce cauzează creșterea sărăciei etc., în timp ce cercetarea fundamentală se preocupă în principal de analiza de ansamblu și de formularea unei teorii. Acesta este un tip de cercetare pur și de bază, de exemplu, o investigație care să verifice dacă nivelurile de stres influențează ponderea elevilor care copie sau modul în care consumul de cofeină afectează creierul. Astfel, scopul principal al cercetării aplicative este de a găsi o soluție pentru o problemă practică critică, în timp ce cercetarea de bază se ocupă de găsirea de informații care au un sens larg de aplicații la corpul organizat deja existent de cunoștințe științifice.

(iii) **Cantitativ vs Calitativ:** În științele naturii și științele sociale, cercetarea cantitativă se bazează pe aspectul cantității sau amplitudinii. Este

legată de obiectul care poate fi exprimat în termeni de cantitate sau ceva ce poate fi numărat. Un astfel de tip de cercetare implică analiza experimentală sistematică a fenomenului observabil prin tehnici statistice, matematice sau computaționale în formă numerică, cum ar fi ponderi, procente etc., în timp ce cercetarea calitativă se preocupă de fenomenul calitativ, adică legat de calitate sau varietate. Un astfel de tip de cercetare este de obicei descriptiv și mai greu de analizat decât datele cantitative. Cercetarea calitativă implică analiza în profunzime a datelor nenumerice [5].

(iv) **Conceptuală vs. Empirică:** Cercetarea conceptuală este cea legată de unele idei sau teorii abstracte. Se concentrează pe conceptul și teoria care explică ipoteza care este studiată. Este folosit în general de către filosofi și teoreticieni pentru a dezvolta concepte noi sau pentru a le înțelege din nou pe cele existente. Pe de altă parte, cercetarea empirică se bazează doar pe experiență sau pe observație. Este o modalitate de a dobândi cunoștințe prin observație sau experiență directă și indirectă. Îl putem referi și ca tip de cercetare experimentală. Într-o astfel de cercetare, este necesar să obțineți faptele și datele în primul rând, sursa lor și apoi să vă angajați activ în a face anumite lucruri pentru a stimula producerea informațiilor dorite.

(v) **Alte tipuri de cercetare:** Alte tipuri de cercetare pot fi diferite cum ar fi din punctul de vedere al cercetării unice sau al cercetării longitudinale. În primul caz, cercetarea se limitează la o singură perioadă de timp, în timp ce în cel de-al doilea caz cercetarea se desfășoară pe mai multe perioade de timp.

Cercetarea poate fi *pe teren* sau cercetare *de laborator* sau *cercetare model*, care va depinde de mediul în care urmează să fie efectuată. Cercetarea poate fi înțeleasă ca cercetare clinică sau de diagnostic. O astfel de cercetare urmează metode de studiu de caz sau abordări exhaustive pentru a ajunge la motivele de bază din splatele problemelor.

Cercetarea poate fi *exploratorie* sau poate fi *formalizată*. Obiectivul cercetării exploratorii este mai degrabă crearea de ipoteze decât testarea lor, în timp ce cercetările formalizate sunt cele cu structură semnificativă și cu ipoteze specifice de testat.

Termenul de cercetare istorică se referă la ceea ce utilizează resurse istorice, cum ar fi documente, pentru a studia evenimente sau gânduri din trecut, inclusiv filosofia persoanelor și a grupurilor în orice moment al timpului.

Cercetarea poate fi, de asemenea, clasificată ca orientată spre concluzii și orientată spre decizie. În timp ce face cercetări orientate spre concluzii, un cercetător având libertatea de gândire pentru a alege o problemă, re-proiectează interogările pe măsură ce continuă și este pregătit să conceptualizeze așa cum dorește. Cercetarea orientată spre decizie este întotdeauna pentru nevoia unui factor de decizie, iar cercetătorul în acest caz nu este liber să se apuce de cercetare în funcție de propria sa preferință [5].

Walliman (2011) și Gray (2020), subliniază câteva dintre caracteristicile cercetării și anume:

1. Este generată de o întrebare specifică, problemă (ipoteză);
2. Urmează un plan bine pus la punct — proiectul de cercetare;
3. Are scopul de a spori cunoașterea prin interpretarea faptelor și elaborarea concluziilor bazate pe faptele respective;
4. Necesită argumente logice, raționale, coerente, clare pentru a susține concluziile;
5. Este reiterativă — se bazează pe cunoștințe anterioare, urmând să le dezvolte și chiar să genereze și alte idei/cercetări [6].

De asemenea, Tuckman (citată de Thomas, Nelson și Silverman, 2011) a evidențiat principalele caracteristici ale cercetării, pe care le prezentăm în continuare și anume: **sistematică, logică, empirică, replicabilă.**

Cercetarea — ca formă superioară de investigație — se prezintă, astfel, ca fiind:

Sistematică → Rezolvarea problemei supusă cercetării se realizează prin identificarea variabilelor, urmată de întocmirea planului de cercetare, care verifică relațiile dintre variabile (ipoteza); Datele sunt apoi colectate, analizate, prelucrate și interpretate, astfel încât rezultatele să poată confirma/ infirma ipotezele;

Logică → Procesul de cercetare utilizează proceduri clare, exacte, validate științific, care permit cercetătorilor să elaboreze concluzii pertinente.

Empirică → Cercetătorul colectează un ansamblu de date, dovezi, din experiența proprie sau a altora (empiric însemnând bazat pe observații și măsurători concrete mai degrabă decât pe noțiuni teoretice, vezi și pagina 30), pe baza cărora își formulează concluziile.

Replicabilă → Procesul cercetării este înregistrat, permițând și altor cercetători să verifice rezultatele, repetând cercetarea sau să construiască o cercetare viitoare, pe baza rezultatelor precedente.

De asemenea, Long (2007) a identificat cinci caracteristici/cerințe ale unei cercetări riguroase și anume: o ipoteză/problemă atent formulată, utilizând o terminologie precisă (concepțe corecte, clare, actuale etc); înțelegere adecvată, profundă a contextului în care au loc evenimentele, fenomenele, acțiunile etc; un set de date/informații ce provin din surse credibile (primare → surse proprii, în urma realizării testărilor, colectării datelor etc sau secundare → alte surse); analiză adecvată și competență a datelor/rezultatelor cercetării; o interpretare pertinentă (cercetătorul trebuie să fie un bun cunoscător al literaturii de specialitate, informat privind noile descoperiri din domeniul investigat, critic, instruit, flexibil etc) și disponibilitate de a accepta puncte de vedere (dovezi) contradictorii [6].

Diferența dintre o teză de licență și o teză de master

Teza de licență, de master, în continuare „teză“, are ca obiectiv examinarea, preponderantă, a unui studiu de caz, în domeniile corespunzătoare, sarcina căreia constă în determinarea formelor și metodelor de aplicare a prevederilor normative în practică [2].

În unele cazuri, veți auzi cuvântul „teză“ folosit pentru a se referi atât la diplome de licență, cât și la diplomele de masterat sau doctorat. Mai frecvent, universitățile folosesc termenul teză pentru a se referi la cerințele pentru teza de licență sau master și o teză/dizertație pentru doctorat.

Diferența dintre teză de licență și teza de master, este preponderent în volumul acesteia și nivelul de cercetare. În multe cazuri, există mai multe asemănări decât diferențe între cele două, mai ales când luăm în considerare forma de cercetare „tradițională“ a unei teze de master.

De exemplu, atât teza de licență, cât și studiile sub parafa unei teze de

master ar trebui să urmeze un proces sistematic în care există o problemă care poate fi cercetată, literatură care să susțină și să contextualizeze problema, metode de colectare a datelor (de exemplu, eșantionare, instrumente de măsurare), analiza datelor și discuții și concluzii, pe baza rezultatelor studiului.

Teza de master poate necesita, o dimensiune mai mare a eșantionului sau un plan de eșantionare complicat, mai multe instrumente de măsurare și o analiză statistică complexă sau calitativă bogată a datelor. Astfel, durata studiului tezei de master (atât în timpul petrecut cu colectarea datelor, cât și a numerelor de pagini) poate fi semnificativ mai mare decât teza de licență.

O altă distincție între teza de master și teza de licență se poate prezenta prin faptul că între cele două este focalizarea sau scopul studiului. Pentru teza de master, punctul central al studiului poate fi denumit cercetare aplicată, care este *„desfășurată în scopul aplicării sau testării unei teorii pentru a determina utilitatea acesteia în rezolvarea problemelor practice“* [7].

Respectiv, teza de licență poate avea un accent practic îngust, în timp ce teza de master poate avea un accent mai larg și teoretic.

BIBLIOGRAFIE

1. Răboacă Gh., Ciucur D. Metodologia cercetării științifice economice. București, 2004.
2. Baltag D. Cercetarea științifică a fenomenului juridic. Ghid metodologic. Ed. a II-a, rev. și ad. Chișinău, 2016.
3. Zaț D., Spalanzani A. Cercetare în economie și management. București, 2006.
4. El-Charani H., El-Abiad Z. How to write a master thesis. In: Journal of Contemporary Research in Business Administration and Economic Sciences, p. 40, 2021.
5. Shanti B. M., Shashi A. Handbook of research methodology. New Delhi, 2017.
6. Predoiu A. Metodologia cercetării științifice: aplicații practice și elemente de statistică neparametrică. București, 2020.
7. Gay L. R., Millis G. E., Aisasia P. Competencies of analysis and applications. In: Educational Research, 2006.

4. CONȚINUTUL, VOLUMUL ȘI REGULILE DE REDACTARE A TEZEI

Aspectele tehnice privind conținutul și volumul tezei de licență sunt reflectate și descrise în [Regulamentul privind elaborarea și redactarea tezei de licență/master ULIM, ediția 2020](#). Compartimentul „INTRODUCERE“ va avea minim 2 pagini iar compartimentul „CONCLUZII / ÎNCHEIERE“ nu va depăși 2 pagini. Volumul capitolelor de bază nu va depăși 45 pagini, iar în compartimentul „BIBLIOGRAFIE“ se vor indica cel puțin 30 de surse bibliografice (toate sursele fiind indicate și în text prin referințe) [1].

	Denumirea compartimentelor	Volum, pagini
1.	FOAIA DE TITLU	1
2.	CUPRINS	1-2
3.	*LISTA ABREVIERILOR	1
4.	INTRODUCERE	2-3
5.	CAPITOLELE (inclusiv materialul ilustrativ)	18-25 (2-3 capitole)
6.	CONCLUZII / ÎNCHEIERE	1-2
7.	BIBLIOGRAFIE	minim 30 surse bibliografice
8.	*ANEXE	nu se limitează
9.	DECLARAȚIE privind originalitatea conținutului tezei	1
10.	AVIZUL CONDUCĂTORULUI	1

ASPECTE GENERALE PRIVIND REDACTAREA TEZEI

Aspectele generale privind redactarea textului sunt indicate în [Regulamentul ULIM, 2020](#). Teza va fi elaborată în Times New Roman, font 12, cu spațiul de 1,5 între rânduri. Formatul paginii este A4 iar parametrii necesari sunt următorii: stânga 3 cm, dreapta 1,5 cm, sus și jos — 2,5.

Toate paginile se numerotează în centrul paginii jos, iar în foaia de titlu nu se indică numerotația. Textul va fi imprimat pe o singură parte a foii.

Toate denumirile de capitole se scriu cu majuscule, iar paragrafele cu litere mici — toate se scriu cu bold și se numerotează prin cifre arabice. Cuvintele „Capitol“, „Paragraf“, „Secțiune“, „Dimensiune“ și alte formulări convenționale nu se indică nici în cuprins și nici în text [1].

Formulele, tabelele și figurile se numerotează conform numărului capitolului. Denumirea figurii (ex: **Figura 1.3. Denumirea figurii**) se amplasează sub aceasta — centrat, iar în cazul tabelului, denumirea tabelului (ex: **Tabelul 2.1. Denumirea tabelului**) se amplasează deasupra acestuia — centrat.

2. DENUMIREA CAPITOLULUI (bold, centrat)

2.1. Denumirea paragrafului (bold, aliniat în stânga)

În compartimentul „BIBLIOGRAFIE“ se vor indica sursele bibliografice în ordine alfabetică iar consecutivitatea va fi conform ordinii cu păstrarea numerotării unice: grafie latină apoi grafie străină. Se indică 3 categorii bibliografice după caz: (a) actele normative, apoi (b) cărțile, monografiile, contribuțiile în revistele științifice și articolele de specialitate, apoi (b) sursele online.

Astfel, actele normative se scriu după importanța acestora, iar celelalte tipuri de surse bibliografice se scriu în ordinea alfabetică a grafiei latine. La utilizarea surselor bibliografice dintr-o limbă străină cu alt alfabet decât cel latin — acestea se scriu la urmă, adică după încheierea consecutivității în citarea surselor cu alfabet latin (pentru fiecare categorie bibliografică aparte).

Referința bibliografică se indică între paranteze pătrate, înserată în text la final de propoziție înainte de semnele de punctuație (ex: [7]), iar în cazul menționării autorului în text, se va indica cuvântul *după* între paranteze (ex: [**după** 7]). Sursa bibliografică în paranteze pătrate se scrie la finele propoziției înainte de punct și nu după acesta. Regulile de citare a surselor folosite sunt prezentate în [Regulamentul privind elaborarea și redactarea tezei de licență/master ULIM, ediția 2020](#).

Greșit: ... considerații suplimentare mai detaliate ale ordinii. [3]

Corect: ... considerații suplimentare mai detaliate ale ordinii [3].

Lucrarea științifică se bazează pe anumite rezultate obținute anterior, de aceea publicațiile științifice conțin citări care confirmă documentar cunoașterea acestor rezultate. Astfel, utilizarea unor idei, date străine sau interpretarea textului fără citare este considerată drept **plagiat**, una din încălcările grave a eticii științifice. Citatul trebuie să fie complet, fără prescurtări spontane ale textului citat și fără denaturarea ideii autorului [1]. Teza de licență trebuie să conțină text original în proporție de — cel puțin 60% [2].

Acte normative

Legea privind abcdefg, nr.xx din zz.ll.anul. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. xx din anul. [Link](#)

Hotărârea Guvernului Republicii Moldova cu privire la abcdefg, nr. xx din zz.ll.aaaa. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. xx din anul. [Link](#)

Cărți, volume, monografii

Nume P. Titlul cărții. Orașul, anul.

Nume P., Nume P., Nume P. Titlul cărții. Ediția x. Orașul, anul.

Contribuție (articole în reviste științifice, culegeri)

Nume P. Titlul articolului. În: Revista în care a fost publicat, nr. xx din anul.

Surse online

Instituția. Tipul sau titlul informației. [Link](#)

Tipul sau titlul informației. [Link](#)

Un exemplu de BIBLIOGRAFIE este prezentat în *Anexa 1*.

BIBLIOGRAFIE

1. Regulamentul privind elaborarea și redactarea tezei de licență/master ULIM, ediția 2020.
2. Regulamentul cu privire la antiplagi-
at al ULIM, ediția 2020.
3. Șercan E. Deontologie academică —
ghid practic. Universitatea din Bucu-
rești, 2017.

5. RECOMANDĂRI PRIVIND ELABORAREA UNUI DISCURS PUBLIC ȘI PREZENTAREA TEZEI

Teza de licență reprezintă un element important în realizarea procesului de studiu și validează eficiența asimilării cunoștințelor prin prisma dezvoltării capacităților de analiză complexă a unei probleme particulare.

Prin lucrarea sa, studentul își prezintă nivelul de înțelegere a teoriei generale prin descifrarea *principiilor fundamentale* și a *conceptelor de bază* cu care se operează în sub-domeniul de cercetare selectat. De asemenea, în secțiunea ulterioară unde se efectuează analiza propriu-zisă, acesta își demonstrează iscusința prin etalarea coerentă a *legăturilor cauză-efect* și a *nuanțelor contextuale* indispensabile oricărei analize calitative a unei probleme. Lucrarea încununează cu o *concluzie* care nu doar face un rezumat al elementelor problemei examinate ci și oferă *implicații teoretice* printr-o *interpretare argumentată* a unor eventuale soluții pentru elucidarea problemei expuse spre analiză prin tema de cercetare.

Astfel, prezentarea tezei are câțiva piloni de formă și de conținut care se recomandă a fi utilizați pentru a spori eficiența prestației studentului:

A. A saluta formal comisia, profesorii și audiența.

Exemple: „*Stimați doamne și domnii*“, „*Stimați membri ai comisiei*“, „*Stimați profesori și onorată asistentă*“, „*Stimați colegi*“ etc.

B. A prezenta tema cercetării și a explica în câteva propoziții necesitatea și actualitatea subiectului propus.

C. A prezenta conceptele, definițiile, condițiile, faptele sau elementele de bază a tezei care reprezintă obiectul cercetării, înțelegerea cărora este importantă pentru a urmări firul logic al analizei.

D. A prezenta analiza efectuată.

- E. A prezenta concluzia și opinia proprie în contextul argumentelor analizate și expuse anterior.
- F. A mulțumi audiența pentru timpul acordat.

Prezentarea informației se face:

De la general la specific
De la abstract la detaliat

Astfel, conținutul prezentării va evolua de la descrierea aspectelor teoretice — la examinarea aplicabilității practice a elementelor examinate.

Discursul public

Structura unui discurs — se reflectă în formula clasică de structurare a informației: introducerea, cuprinsul și încheierea. Invitația sau oportunitatea de a împărtăși gândurile, ideile și observațiile în mod public printr-un discurs decurge din premisa că vorbitorul posedă un anumit nivel de autoritate și cunoștințe despre tema selectată (ethos). *Este admis la etapa de susținere a tezei de licență, studentul care a întrunit toate cerințele prevăzute în planul de învățământ.* Pentru a se asigura că mesajul este primit și înțeles corect de către audiență, acesta trebuie prezentat într-o manieră clară, informativă și logică (logos). Iar pentru a capta și a reține atenția publicului, vorbitorul trebuie să formeze o legătură emoțională potrivită cu ascultătorii (pathos). Astfel, cele 3 elemente cheie care stau la baza persuasiunii sunt [4]:

1. Logica: coerența cognitivă în spatele argumentelor și concluziilor prezentate de vorbitor;
2. Emoția: încărcătura emoțională sau abilitatea de a crea legătura dintre vorbitor și audiență;
3. Credibilitatea: credibilitatea vorbitorului.

Etapetele pregătirii unui discurs public sunt următoarele:

1. Identificarea contextului în care va fi prezentat discursul (a răspunde la întrebări precum „Care este evenimentul care a generat necesitatea discursului?”, „Cui va fi adresat mesajul meu?”, „Care este scopul discursului meu?”). Situația comunicării (susținerea

- tezei, mesajul la o întâlnire studențească, prezentarea unui premiu, un discurs public în fața unui grup necunoscut etc.) va determina conținutul și forma discursului [1];
2. Determinarea cantității de informații care urmează a fi prezentată;
 3. Structurarea informației și a mesajului în câteva blocuri de idei care vor fi prezentate succesiv (concepțe generale și prezentarea temei în ansamblu, elementele de bază din analiza cuprinsului, concluzie);
 4. Setarea vocii (ritm și intensitate), setarea posturii corpului și setarea timpului (verificarea respectarea timpului delegat pentru fiecare bloc de idei prezentată).

Canonul retoric clasic care descrie calea de la gând la cuvânt, se compune din cinci etape [1]:

1. Intervenție (identificarea mesajului care conține relevanța necesară de a fi transmis într-un anumit context — a găsi ceva de spus).

Retorica clasică a inclus linii standard de argumentare, cunoscute ca subiecte sau locuri, inclusiv locuri comune și locuri speciale, care pot fi folosite pentru a genera argumente pentru orice subiect dat. Primul de pe lista lui Aristotel este **subiectul contrariului**. De exemplu, dacă doriți să demonstrați că „*cumpătarea*“ este benefică, atunci puteți lua în considerare efectele opusului său, „*desfrânarea*“, și puteți sugera că „*cumpătarea* este benefică, deoarece *desfrânarea* este nocivă“ [3]. Analiza unui subiect prin poziții contraste reprezintă modul standard de a crea argumente.

2. Dispoziție (locația intervenției);

Retorica recunoaște că un text va avea mai multe niveluri de structură și că diferite părți ale acestuia vor avea funcții diferite. De exemplu, introducerea sau *exordium* are funcția de a câștiga atenția afectivă a publicului. Celelalte părți principale care se disting de obicei sunt *narratio* sau declarația cazului, *confirmatio* sau argumente pozitive pentru cazul dvs., *refutatio* care conține argumente negative împotriva opoziției și *peroratio* sau rezumatul. Se pot face considerații suplimentare mai detaliate ale ordinii [3]. Aici se aplică teoria silogismului. **Silogismul** este o formă de argumentare logică unde concluzia este dedusă din două premise prezentate anterior.

3. *Oratorie* (forma verbală de gândire — arta de a vorbi);

4. *Memorie* (capacitatea de reproducere a mesajului și a informației în forma și conținutul stabilit la etapa de pregătire a discursului);

5. *Pronunție* (performanța orală a discursului și iscusința de a gestiona atenția publicului asupra mesajelor prin controlul vocii și a pauzelor).

Oratorica și **Retorica** sunt adesea confundate. Retorica este arta de a-i convinge pe alții să fie de acord cu vorbitorul. Este folosit pentru a aduna alegători, pentru a câștiga alegeri și pentru a schimba opiniile. *Retorica astfel este arta de a argumenta*. Oratoria este capacitatea de a susține discursuri în public sau într-o ședință închisă care are același rol intenționat ca și retorica. *Oratorica astfel este arta de a prezenta verbal argumentele din arsenal*.

Legătura dintre oratorie și retorică este că prima este un mijloc pentru cea din urmă. Întrucât oratoria era, pe vremea lui Aristotel, singurul mijloc de a efectua retorică, ea avea același scop și aceeași definiție. O parte din ceea ce separă oratoria de retorică, este că oratoria cere vorbitorului să aibă un set de abilități naturale, inclusiv farmec și carismă, precum și o voce bună. În mod tradițional, un orator trebuie să stăpânească toate *canoanele clasice ale retoricii* pentru a deveni retor. Oratoria și retorica pot exista ca entități separate. Dacă regulile lui Aristotel sunt valabile, atunci un discurs care nu stăpânește cele cinci canoane sau nu provine dintr-o bază neutră nu este retorică [8].

Instituția socială a Retoricii a început în Grecia în jurul anului 500 î.Hr. și a fost asociată cu dezvoltarea societăților în care deciziile politice și juridice erau luate pe baza cazurilor luate de părțile aflate în dispută în fața unui public ce trebuia a fi convins. Curții și adunării politice i se adăuga prilejul ceremonial cu care se țineau discursurile de laudă sau de blamare, din nou pentru a fi supuse judecății de către o audiență. Obiectul imediat al retoricii a fost inițial pregătirea și rostirea mai multor tipuri de discursuri. Oricine aspiră la putere avea nevoie de o înțelegere a retoricii.

Arta retoricii este atât practică, cât și critică, oferind îndrumări în alcătuirea textelor persuasive, precum și în evaluarea acestora. În mod clasic, textele de interes erau discursuri și se încadrau în trei genuri: *judiciar*, *deliberativ* și *ceremonial*. Punctul de plecare al retoricii este re-

cunoașterea celor trei elemente principale din procesul retoric: *autorul, textul și publicul*. Acum, acesta este un punct destul de crucial, deoarece tendința în logică a fost de a se concentra asupra textului în abstractizare de la autor și public [3].

Comunicarea paraverbală

Un aspect important al discursului este *comunicarea paraverbală* care se referă la utilizarea vocii în momentul transmiterii mesajului — tonalitate, volum, ritm, intonație. Comunicarea paraverbală transmite starea vorbitorului. Menținerea contactului vizual cu publicul reasigură angajarea acestuia în a urmări informația prezentată, prin urmare *se recomandă a privi măcar o singură dată fiecare zonă din sală* [2].

Numeroase observări arată că comunicarea non-verbală și mai ales limba corpului reprezintă mai mult de jumătate din mesajul primit de public. În timp ce cuvintele sunt percepute și interpretate de mintea rațională, gesturile fizice și expresiile faciale ajung și sunt interpretate la un nivel conștient mult mai profund. De multe ori cuvintele transmise de o persoană sunt aparent convingătoare însă receptorul simte o rezistență interioară. Aceasta se datorează limbajului corporal contradictoriu.

În timp ce cuvintele sunt alese cu atenție, limbajul corpului descrie adesea gândurile, sentimentele și credințele reale. Astfel, în multe situații profesionale, modul cum este transmisă informația este la fel de important precum și conținutul semantic al mesajului. „Citirea“ gesturilor și a expresiilor faciale ale ascultătorilor duce la îmbunătățirea abilităților de comunicare și a deveni un vorbitor public mai mult [4].

A menține contactul vizual cu publicul.

Vocea

Controlul vocii este un aspect important al prezenței publice. Cuvintele transmit informații, iar vocea transmite emoții și poziționarea vorbitorului în raport cu cei ce ascultă — fie o poziție de dominare, supunere, putere și slăbiciune. Stimulii paraverbali provoacă reacții afective care subliniază conținutul cuvintelor într-o manieră sau alta [5].

Abilitățile vocale pot fi antrenate prin mișcarea complexă a diafragmei, plămânilor, mușchilor feței, gurii, limbii, buzelor și a corzilor vocale. Sunetul vocii este influențat de calitatea corzilor vocale și de postura trupului — *se recomandă a menține postura dreaptă, o respirație ritmică iar mușchii gâtului întinși*. Dacă ritmul este rapid, mesajul este perceput ca o urgență, de aceea *se recomandă a menține timbrul la un ritm mediu*. Totodată, dinamizarea discursului menține atenția publicului [6]. Pauzele lungi obolesc, iar cele scurte plasate înainte de idei importante subliniază mesajul. Când înălțimea vocii coboară, transmitătorul pare mai sigur pe corectitudinea informației prezentate.

Poziția corpului, a brațelor și expresia facială

Limbajul trupului întărește, de obicei, greutatea cuvintelor, dar se întâmplă ca subtextul să contrazică textul. Aceasta este domeniul *siner-gologiei*. Măinile și corpul nu au susținut examenul de logică, de aceea limbajul trupului transmite mesaje non-verbale care pot susține sau defavoriza mesajul verbal enunțat în paralel [7].

Vorbitorii adesea se prind în spatele podiumului pentru a se ancora psihologic de un element extern ce ar eclipsa frica internă pentru vorbit în fața unui public. Fixarea în spatele pupitrului însă nu facilitează stabilirea unei conexiuni cu publicul sau menținerea acestuia interesat de mesaj. *Se recomandă, în cazul unui discurs la pupitru, de a se îndepărta ocazional și a face mișcare — mișcarea este de asemenea o modalitate excelentă pentru a face o tranziție clară de la o idee la alta, permițând recăpătarea rapidă a atenției ascultătorilor* [4].

Gesturile care exprimă pulsurile reprimite se mai numesc **micro-mișcări**, iar acestea îmbracă 3 forme: *microfixarea*, *microatingerea* și *micromâncărimea*. Microfixarea este atitudinea în care omul ascultă concentrat asupra obiectului observației sale și asupra propriului corp (nu sunt rare cazurile nepotrivite când studentul își fixează privirea într-un singur punct pentru a se putea concentra în reproducerea discursului său). Microatingerea reprezintă un gest care pe de o parte, poate reprezenta semnul unei stări de bine alimentată de dorința sau de întoarcerea spre sine, pe de alta — tentativa înrădăcinată în subconștient de a se alina și consola fizic de stresul la care psihicul este supus. Micromâncărimea

apar în situații stânjenitoare și în cazuri când omul își exprimă involuntar un dezacord printr-un gest ce ar sugera acțiune [7].

Microfixarea exprimă concentrare.
Microatingerea exprimă starea de bine sau consolarea.
Micromâncărimea exprimă disonanța dintre ceea ce se spune și ceea ce nu se spune.

Gesturile brațelor pot prezenta anxietate (a se juca cu haina sau cu un obiect la dispoziție, a desena pe hârtie, a ține mâinile în buzunar, a ține pumnii închiși și fixați pe pupitrul etc.) sau încredere (a ține brațele deschise și relaxate lângă trup, a efectua mișcări de deschidere a brațului, a întinde ocazional mâna spre public sau lateral cu palma ridicată în sus etc.) [4]. Podul palmei pe față, ca element al micromișcării, denotă închidere totală. Măinile deschise reprezintă destinarea interioară a individului relaxat. Omul stresat închide pumnul [7].

Mâna este deschisă — relaxare interioară.
Pumnul este strâns — stres.
Dosul mâinii este lipit de față — întoarcere spre sine și reflecție.

Expresiile faciale sunt indicatorul de bază care ghidează publicul asupra stării afective pe care acesta este încurajat să îl adopte în recepționarea mesajului. Pentru stabilirea unui prim contact eficient și pozitiv cu publicul, *cea mai eficientă recomandare este de a demonstra primul simpatia și interesul față de public printr-un zâmbet autentic și privirea spre ascultători în timpul discursului* [4].

Zonele de pe față pe care se așează mâna, conțin receptori senzoriali, de gust și altele, care rezumă de fapt istoria omenirii — acestea depind de mesajele transmise de creier. Logica dezvoltării creierului, care ghidează toate gesturile, este o logică emisferică, deoarece creierul este împărțit în „emisfera stângă” și „emisfera dreaptă” unite printr-o structură care ajută la filtrarea informațiilor. Disimetria feței poate fi explicată prin istoria personală a fiecăruia. Spre exemplu: *ochiul stâng mărit* reprezintă importanța accentuată a raționamentului logic, iar *ochiul drept mărit* — îndepărtarea de raționamentul logic și accentuarea importanței stărilor

afective. Înclinarea ușoară a capului spre dreapta denotă rigiditate (sentimentul unui dezavantaj sau a unei emoții negative), iar înclinarea ușoară a capului spre stânga reprezintă blândețe [7]. De obicei, dacă axa feței unui partener de discuție o copiază pe cea a interlocutorului său, aceasta este un semn că interlocutorul este urmărit atent atât mental, cât și fizic. **Regula empatiei** presupune că empatia este un fenomen natural pentru indivizii care fiind puși în situația de proximitate afectivă, adoptă în mod mimetic expresiile și atitudinile fizice ale celuilalt.

Dacă vorbitorul își începe discursul cu un zâmbet autentic, de cele mai multe ori, zâmbetul acestuia va fi oglindat și de către public.

În concluzie, un discurs public reușit se fundamentează în etapa de pregătire. Argumentele din analiza efectuată prezintă imparțial un spectru larg de perspective (poziția clasică, opoziția și alte subtilități contextuale). Opinia proprie subliniată în concluzia discursului sau a blocurilor de informații, se consolidează pe argumentele invocate anterior. Discursul va începe cu un zâmbet și salut formal către public, menținând un contact vizual constant cu publicul, o poziție a corpului dreaptă și deschisă cu mișcări și gesturi ocazionale, un ton al vocii echilibrat cu pauze menite să accentueze o idee sau să permită tranziția naturală a atenției către o nouă idee.

BIBLIOGRAFIE

1. Caracteristicile discursului public, pregătirea și prezentarea acestuia. Specificul discursului public. <https://orangecamelfound.ru/ro/money/osobennosti-publichnoi-rechi-ee-podgotovka-i-predstavlenie-spezifika.html>
2. Cioclov R., Dobre A., Petcu A. Ghid de comunicare și discurs public. Timișoara, 2013.
3. Coleman E. Prencios logical metaphors. In: Logique and Analyse, vol. 53, nr. 210 din 2010.
4. Nikitina A. Successful Public Speaking. Moscow, 2011.
5. Prutianu Ș. Manual de comunicare și negociere în afaceri. Iași, 2000.
6. Public Speaking School România. <https://publicspeakingschool.ro/3-moduri-care-iti-poti-dinamiza-discursul>
7. Turchet P. Sinergologia. De la limbajul trupului la arta de a citi gândurile celuilalt. Iași, 2015.
8. Wollacott M. What is the connection between Oratory and Rhetorics? In: Language Humanities. San Francisco, 2023.

6. RECOMANDĂRI PRIVIND ELABORAREA UNEI PREZENTĂRI POWER POINT

Prezentarea vizuală a informației este un alt aspect important care, o dată cu dezvoltarea capacităților tehnologice și a platformelor digitale, capătă o pondere tot mai mare în modalitatea de asimilare și percepție a informațiilor. Suntem înconjurați de design de informații în fiecare zi. De la hărți ale gării la infografice, expoziții la tutoriale — este peste tot în jurul nostru. Cu toate acestea, de cele mai multe ori, nu ne gândim la asta și nici nu știm neapărat cum să o stabilim [3]. În această lume din ce în ce mai digitală, cererea tot mai mare de materiale online a făcut vizual produsele de comunicare domină mediile de învățare, făcând imaginile să nu mai fie un supliment ci un factor esențial în transmiterea semnificațiilor [7].

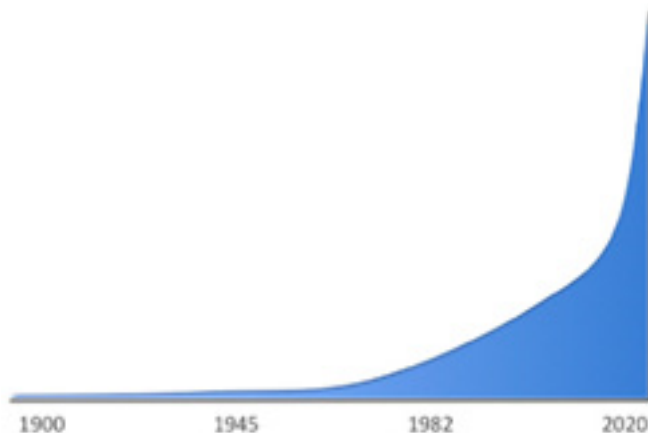

Figura 5.1. Curba de dublare a cunoștințelor a lui Buckminster Fuller, cu adăugare după 1982 de către IBM

Limbajul receptiv include atât senzori kinestezici și auditivi, cât și senzorii vizuali. Unele teorii cum ar fi „curba de dublare a cunoștințelor“ introdusă de Buckminster Fuller în 1982, susține că informația se dublează la o frecvență tot mai mică [1].

Aici este necesar a se face o precizare, deși în literatura internațională se utilizează termenul „**cunoștințe**“, considerăm că pentru o interpretare mai corectă ar fi potrivit să se utilizeze termenul „**date**“ sau „**informație**“. Date și informații sunt două cuvinte cu semnificații similare. Informația este *importarea cunoștințelor în general*. Datele, pe de altă parte, sunt definite ca *fapte și statistici colectate împreună pentru referință sau analiză*. Deci datele sunt fapte și cifre, în timp ce informațiile pot fi orice, de la statistici la o prelegere, o poveste sau un grafic [3].

Interconexiunea din ce în ce mai mare a indivizilor, echipelor și organizațiilor creează oportunități grozave pentru ca orice tip de informație să fie descoperită, distribuită pe scară largă și îmbunătățită de grupuri de oameni care, în trecut, ar fi putut lucra independent și poate au fost lăsați în întuneric. Într-adevăr, o mare parte din noile cunoștințe de astăzi sunt dezvoltate și diseminate mai degrabă de echipe colaboratoare decât de indivizi. Creșterea accelerată a informației nu este tot cu ce ne confruntăm. Provocarea derivă și din întrebarea „cât timp aceste cunoștințe și această informație rămâne exactă și utilă?“. Alvin Toffler, futurist și autor al celebrei cărți *Future Shock*, a sugerat că „analfabetii secolului 21 nu vor fi cei care nu știu să citească și să scrie, ci cei care nu pot învăța și reînvața“ [2].

Aspectul estetic de proiectare a informațiilor este o umbrelă largă care cuprind următoarele tipuri de design al informației:

1. *Informații de dimensiuni mici*: infografice, videoclipuri scurte explicative;
2. *Informații care pot fi căutate*: motoare de căutare, liste de produse, site-uri web;
3. *Resurse educaționale*: ghiduri ale muzeelor, exponate, microsite-uri, articole, cărți, seminarii, studii de caz, cursuri, prezentări power point, video, imagini etc.
4. *Informații supervizate*: expoziții, infografice, video, lookbooks;
5. *Informații de orientare*: hărți digitale și fizice, informații despre trasee etc;

6. *Sănătate și siguranță*: afișe de siguranță, aplicații medicale, pliante;
7. *Experiențiale*: mirosuri folosite în magazine, vitrine video, cinema 4D.

Designul informației

Designul informației sau proiectarea informațiilor se referă la prezentarea acestora într-un mod ușor de înțeles. Este o subsecțiune a *designului grafic* legată în mod specific de afișarea eficientă și elegantă a datelor. Poate include fapte și cifre, povești — chiar și sunet și mirosuri — ca parte a atributelor sale de partajare a informațiilor.

Informația oferă privitorului un mesaj.
Datele oferă privitorului materie primă din care își pot trage propriile concluzii.

Vizualizarea datelor ar putea cuprinde grafice, orare și diagrame care evoluează pe măsură ce se adaugă mai multe informații. Designul informațiilor cuprinde elemente grafice, cum ar fi infograficele (care în sine pot include vizualizarea datelor) și orice alt instrument care conduce privitorul către o concluzie de dimensiuni mici [3].

Proiectarea informațiilor urmează aceleași principii. Este un design centrat pe om, cu nevoile utilizatorului plasate în centrul fiecărei decizii. Acesta este ceea ce este cunoscut sub numele de **design thinking**, un proces care ne ajută să extragem și să aplicăm tehnici centrate pe om pentru a rezolva probleme. Acest proces se bazează pe colaborare, persistență și reflecție, fiind compus din 5 etape [4]:

1. **Definirea problemei și Observația** — Aici se răspund la întrebări precum:
 - Care este problema?
 - *Ce informație am nevoie pentru a defini problema în mod clar?*
 - *Ce informație am nevoie să prezint pentru a explica în mod clar care sunt conceptele și complexitatea analizei efectuată în teza de licență?*
2. **Empatia** — Aici se răspund la următoarele întrebări:

- *Ce pot să învăț de la utilizator / client / public?*
- *Ce pot să învăț despre necesități?*
- *Ce am învățat de la profesori, colegi și mediul academic cu privire la eficiența transmiterii și recepționării informațiilor complexe?*
- 3. Vizualizarea** — Aici se răspund la următoarele întrebări:
 - *Cum pot să generez niște idei?*
 - *Care sunt potențialele soluții?*
 - *Cum pot să transmit un mesaj mai calitativ într-o manieră mai succintă?*
- 4. Crearea prototipului** — Aici se răspund la următoarele întrebări:
 - *Cum pot să-mi arăt ideea?*
 - **Cum pot să creez sau să prezint o idee ca un exemplu?*
- 5. Testarea și Cizelarea** — Aici se răspund la următoarele întrebări:
 - *Răspunde ideea mea la necesitățile formulate?*
 - *Ce trebuie să modific în baza feedback-ului?*

Tabel 5.1. Diferențe între conceptele: „design al informației“ și „vizualizare a datelor“

Designul informației	Vizualizarea datelor
Spune o poveste, care oferă datelor un scop.	Prezintă datele brute într-un mod atrăgător din punct de vedere vizual, dar nu oferă un scop.
Folosește logica și tipare care sunt ușor de înțeles de către un public.	Evoluează constant pe măsură ce noi date devin disponibile.
Oferă concluzii, astfel încât spectatorul să nu fie nevoit să-și facă propriile presupuneri.	Permite spectatorilor să tragă propriile concluzii și urmărește să provoace o reacție specifică.

Designul informațiilor funcționează cel mai bine atunci când este centrat pe om, accesibil pentru toată lumea și suficient de frumos pentru a atrage atenția spectatorului. Iată câteva puncte recomandate înainte de a elabora un design al informațiilor [3]: *proiectare centrată pe beneficiarul principal* (în cazul susținerii tezei de licență, aceștia sunt

membrii comisiei dar și colegii care urmăresc rezultatele muncii viitorului absolvent), *transformarea datelor brute în idei* care au puncte clare, *cizelarea la etapa prototipului* (munca propriu-zisă în elaborarea unei prezentări), utilizarea *principiilor ierarhiei* pentru asigurarea că fluxul de informații este logic, atractivitatea, claritatea, aplicarea *principiilor Gestalt*.

Ierarhia vizuală este principiul aranjării elementelor, care evidențiază ordinea importanței.

Principiile ierarhiei vizuale și a principiilor Gestalt

Ierarhia este un principiu de design vizual pe care designerii îl folosesc pentru a arăta importanța conținutului fiecărei pagini/ecran prin manipularea următoarelor caracteristici [5]:

1. **Dimensiune** — Utilizatorii observă mai ușor elementele mai mari.
2. **Culoare** — Culorile strălucitoare atrag mai multă atenție decât cele pale.
3. **Contrast** — Culorile contrastante dramatic sunt mai atrăgătoare.
4. **Aliniere** — Elementele nealiniat ieș în evidență față de cele alinate.
5. **Repetiție** — Stilurile repetate pot sugera că conținutul are legătură.
6. **Proximitate** — Elementele apropiate par legate.
7. **Spațiu alb** — Mai mult spațiu în jurul elementelor atrage privirea către ele.
8. **Textură și stil** — Texturile mai bogate ieș în evidență față de cele plate.

Dimensiunea și stilul fontului sunt o modalitate de a stabili ierarhia informației.

Titlul este un element important

Elementele mai mici au importanță secundară și adesea vor fi citite abia după titlu dacă sunt scrise cu o dimensiune mai mică.

Jonglarea între fonturi și dimensiuni poate crea atât un avantaj cât și un dezavantaj estetic. ***Nu se recomandă a utiliza mai mult de 3 fonturi sau 3 dimensiuni diferite pe o singură pagină PowerPoint.*** Dacă se utilizează mai multe stiluri de font, se recomandă a utiliza mai puține dimensiuni. Dacă se utilizează mai multe dimensiuni, se recomandă a

reduce tipurile de font utilizate pentru a păstra legătura vizuală dintre informații.

Astfel, diferența dintre informații se va face *sau* prin stiluri de font, *sau* prin dimensiuni diferite. A include pe o singură pagină un text cu 3 sau mai multe dimensiuni diferite, scris în 3 sau mai multe stiluri caligrafice diferite — va bulversa cititorul și va rupe aderența logică a elementelor dintr-un mesaj consolidat.

Se recomandă totuși a introduce un contrast moderat pentru sublinierea deliberată a diferențelor.

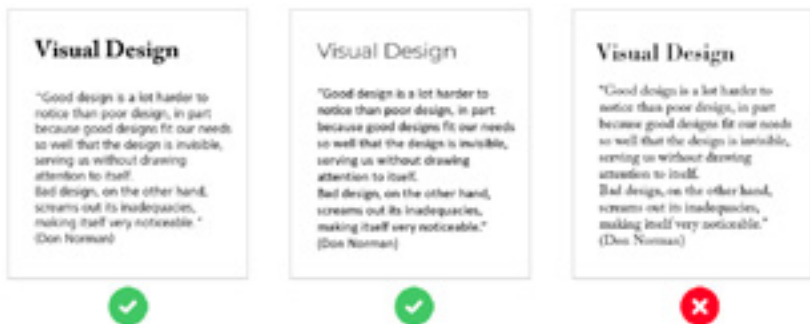

Figura 5.1. Combinarea și contrastarea fonturilor [6]:

(a) fonturi similare cu diferență de volum & (b) fonturi identice cu un contrast insuficient.

A se alege fonturi contrastante.
Dacă fonturile nu sunt suficient de distincte, designul
poate și perceput ca o greșeală.

Principiile Gestalt sunt principii ale percepției umane care descriu modul în care oamenii grupează elemente similare, recunosc tipare și simplifică imaginile complexe atunci când percepem obiecte. Designerii folosesc principiile pentru a organiza conținutul pe site-uri web și alte interfețe, astfel încât să fie plăcut din punct de vedere estetic și ușor de înțeles [8]. „*Gestalt*“ este un termen din limba germană care se poate traduce ca un „întreg unificat“. Primele principii Gestalt au fost concepute în anii 1920 de către psihologii germani Max Wertheimer,

Kurt Koffka și Wolfgang Kohler — care și-au propus să înțeleagă modul în care oamenii obțin percepții semnificative de la stimulii haotici din jurul lor [9].

Toată activitatea neuronală ar consuma o cantitate enormă de energie dacă oamenii ar fi conștienți de toată informația cu care intră în contact. Astfel, pentru a economisi energie — în timp ce funcționează la eficiență maximă — creierul folosește raționamentul inductiv și probabilitatea condiționată pentru a da sens lumii [10]. Psihologii Gestalt observă că oamenii percep în mod natural obiectele ca niște modele și șabloane organizate. Aceste principii există deoarece mintea are o dispoziție înăscută de a percepe șabloane pe baza anumitor reguli.

Teoria Gestalt are câteva principii individuale:

1. Asemănarea

Ochiul uman tinde să construiască o **relație între elemente similare** în cadrul unui design. Similitudinea dintre elemente se poate baza pe următoarele atribute: *formă, dimensiune, culoare, direcție de orientare*.

Figura 5.2. Asemănarea ca principiu Gestalt (Law of Similarity)

2. Proximitatea

În materialul scris, legea proximității permite ca **textul să fie perceput ca un întreg**. Acest lucru este valabil și pentru spațiarea dintre paragrafe și pentru elementele de text pe o pagină web. Distanța dintre blocurile de text prezintă cât de probabil este ca acestea să fie legate între ele. *Se recomandă a începe un nou paragraf / pagină PowerPoint odată cu schimbarea subiectul*. Legea proximității este foarte utilă pentru a grupa idei, concepte sau elemente după apartenență sau diferențe. Aceasta este ideală pentru a recunoaște mesajul dintr-o privire [11].

Figure 5.3. Proximitatea ca principiu Gestalt (Law of Proximity)

3. Continuarea

Legea continuării afirmă că ochiul uman urmează linii, curbe sau o secvență de forme pentru a determina o relație între elementele de design cu un *vector de direcție*.

Figura 5.4. Continuarea ca principiu Gestalt (Law of Continuity) -
(a) direcție, (b) proces

4. Închiderea

Cititorul preferă formele complete, ceea ce impulsionază mintea omului să completeze automat golurile dintre elemente pentru a percepe o imagine completă. Astfel poate fi văzut mai întâi întregul. Închiderea poate fi aplicată în tot felul de *moduri imaginative pentru a participa la construcția mesajului*. Astfel, se câștigă admirația și încrederea cititorilor atunci când recunosc „întregurile“ plăcute în elemente plasate inteligent, fie ele linii, puncte sau forme.

Figura 5.5. Închiderea ca principiu Gestalt (Law of Closure) -
 (a) forme abstracte, (b) figură concretă identificabilă

5. Figura/fondul

Cititorul preferă certitudinea, ceea ce motivează mintea să se ancoreze în elemente stabile și solide (cu excepția cazului „vaza lui Rubin“). Aici se utilizează contrastarea elementelor pentru a le integra într-o imagine unică ce poartă **un simbol / informație clară**.

Figura 5.6. Vaza lui Rubin

6. Simetria

Principiul Gestalt al simetriei se reflectă în situațiile când oamenii percep **elementele simetrice ca parte a unui grup unificat**. Mintea omului tinde să caute **ordine** în obiecte, iar simetria este un mijloc și indicator al ordinii.

Figura 5.7. Simetria ca principiu Gestalt (Law of Symmetry)

Abilitățile de proiectare vizuală a informației sunt esențiale în toate domeniile academice, dar mai ales în prezentarea tezei de licență, deoarece studenții trebuie să fie pregătiți în a-și expune analiza într-un mod cât mai elocvent, clar, argumentat și plăcut pentru audiență. Utilizarea eficientă a principiilor de contrastare, aliniere, proximitate, cromatică și punctare vor facilita o comunicare mai calitativă a ideilor complexe.

BIBLIOGRAFIE

1. Taylor P. Metadesign and design science. Buckminster Fuller's Contribution. Wales, 2022.
2. Toffler A. Future Shock. New York, 1984.
3. Guthrie G. What is information design, and why is it important? Nulab, 2021. <https://nulab.com/learn/design-and-ux/what-is-information-design-and-why-is-it-important/>.
4. The Art of Education University. <https://theartofeducation.edu/2016/01/18/turn-stem-to-steam-with-the-design-thinking-process/>.
5. Interaction Design. Visual Hierarchy. <https://www.interaction-design.org/literature/topics/visual-hierarchy>.
6. Kuba R. Presentation matters: Basics of graphic design in educational technology. In: C2C Digital Magazine, vol. 1, no. 15, 2021.
7. Ervine M. Visual literacy in instructional design programs. In: Journal of Visual Literacy, no. 35 (2), 2016.
8. Interaction Design. Gestalt Principles. <https://www.interaction-design.org/literature/topics/gestalt-principles>.
9. Brennan F. J., Houde K. A. History and system of psychology. Eighth edition. Cambridge, 2023.
10. Philips M. How to use powerful Gestalt principles in design (with infographics). Uxdesign. <https://ux-design.cc/how-to-use-powerful-gestalt-principles-in-design-with-infographic-4a10772eadbb>.
11. Interaction Design. Laws of Proximity, uniform connectedness and continuation — Gestalt principles. <https://www.interaction-design.org/literature/article/laws-of-proximity-uniform-connectedness-and-continuation-gestalt-principles-2>.

Anexa 1:

BIBLIOGRAFIE

Acte normative

1. Constituția Republicii Moldova din 29 iulie 1994. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr.1 din 12.08.1994. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=128016&lang=ro.
2. Codul Civil al Republicii Moldova nr. 1107 din 06.06.2002. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 82-86/661 din 22.06.2002. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=135157&lang=ro#.
3. Legea privind dreptul de autor și drepturile conexe, nr. 230 din 28.07.2022. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 278-282/578 din 09.09.2022. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=133204&lang=ro.
4. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova cu privire la aprobarea Nomenclatorului lucrărilor sezoniere, nr. 1273 din 19.11.2004. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 212/1469 din 26.11.2004. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=111694&lang=ro.

Cărți, volume, monografii

5. Cauia A., Chirtoacă N. Statutul juridic al combatantului în conflictele armate contemporane. Chișinău, 2012.
6. Sorbala M. Legea penală. Conținut, aplicare și interpretare. Chișinău, 2022.
7. Sorescu E. Tratat de ecologie. Ediția a IV-a. București, 2007.
8. Trofimov I., Ardelean G., Crețu A. Dreptul mediului. Chișinău, 2015.

Contribuție (articole în reviste științifice, culegeri)

9. Popa V. Reforma constituțională — imperativ al timpului. În: Studii Juridice Universitare, nr. 1/2, 2009, p. 7-15.
10. Захарченко И. Бухгалтерский учет отпускного пособия. În: Contabilitate și audit nr. 10-23, 2010. 5, p-11.

Surse online

11. Biroul Național de Statistică. Situația demografică în anul 2021. https://statistica.gov.md/ro/situatia-demografica-in-anul-2021-9578_59440.html.
12. Ministerul Finanțelor. Datoria de stat externă. <https://www.mf.gov.md/ro/datoria-sectorului-public/rapoarte/datoria-de-stat/datoria-de-stat-extern%C4%83>.

BIBLIOGRAFIE

1. Baltag D. Cercetarea științifică a fenomenului juridic. Ghid metodologic. Ediția a II-a, rev. și ad. Chișinău, 2016.
2. Brennan F. J., Houde K. A. History and system of psychology. Eighth edition. Cambridge, 2023.
3. Caracteristicile discursului public, pregătirea și prezentarea acestuia. Specificul discursului public. <https://orangecamelfound.ro/money/osobennosti-publichnoi-rechi-ee-podgotovka-i-predstavlenie-specifika.html>.
4. Cioclov R., Dobre A., Petcu A. Ghid de comunicare și discurs public. Timișoara, 2013.
5. Codului Educației al Republicii Moldova, nr. 152 din 17 iulie 2014. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 319-324 art. 634 din 24 octombrie 2014. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=133296&lang=ro#.
6. Coleman E. Prencios logical metaphors. In: Logique and Analyse, vol. 53, nr. 210 din 2010.
7. El-Charani H., El-Abiad Z. How to write a master thesis. In: Journal of Contemporary Research in Business Administration and Economic Sciences, 2021.
8. Ervine M. Visual literacy in instructional design programs. In: Journal of Visual Literacy, no. 35(2), 2016.
9. Gamurari V., Osoianu N., Bria F. Regulamentul privind elaborarea tezelor la Ciclul I „Licență”. Recomandat spre publicare de către Senatul Universității Libere Internaționale din Moldova (proces verbal nr. 11 din 30.06.2010).
10. Gay L. R., Millis G. E., Aisasian P. Competencies of analysis and applications. In: Educational Research, 2006.
11. Guthrie G. What is information design, and why is it important? Nulab, 2021. <https://nulab.com/learn/design-and-ux/what-is-information-design-and-why-is-it-important/>.
12. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 1016 din 23 noiembrie 2017 cu privire la aprobarea Cadrului național al calificărilor din Republica Moldova. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 421-427 art. 1137 din 01 decembrie 2017. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=111863&lang=ro#.

13. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 482 din 28 iunie 2017 cu privire la aprobarea Nomenclatorului domeniilor de formare profesională și al specialităților în învățământul superior. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 216-228 art. 564 din 30 iunie 2017. <https://www.legis.md/cautare/getResults?docid=131472&lang=ro#>.
14. Interaction Design. Gestalt Principles. <https://www.interaction-design.org/literature/topics/gestalt-principles>.
15. Interaction Design. Laws of Proximity, uniform connectedness and continuation — Gestalt principles. <https://www.interaction-design.org/literature/article/laws-of-proximity-uniform-connectedness-and-continuation-gestalt-principles-2>.
16. Interaction Design. Visual Hierarchy. <https://www.interaction-design.org/literature/topics/visual-hierarchy>.
17. Kuba R. Presentation matters: Basics of graphic design in educational technology. In: C2C Digital Magazine, vol. 1, no. 15, 2021.
18. Nikitina A. Successful Public Speaking. Moscow, 2011.
19. Ordinul Ministerului Educației nr. 1045 din 29 octombrie 2015, cu privire la aprobarea și punerea în aplicare a Planului — cadru pentru studii superioare (ciclul I — licență, ciclul II — master, studii integrate, ciclul III — doctorat). https://mecc.gov.md/sites/default/files/ordinul_nr_1045_din_29.10.2015_plan-cadru_pentru_studii_superioare_ciclul_i_-_licenta_ciclul_ii_-_master_studii_integrate_ciclul_iii_-_doctorat.pdf.
20. Ordinul Ministerului Educației nr. 1046 din 29 octombrie 2015, privind aprobarea Regulamentului de organizare a studiilor în învățământul superior în baza Sistemului Național de Credite de Studiu modificat prin Ordinul Ministerului Educației nr. 44 din 26 ianuarie 2016, cu privire la modificarea și completarea ordinului nr. 1046 din 29 octombrie 2015. https://mecc.gov.md/sites/default/files/ordinul_nr_1046_din_29.10.2015_regulamentul_de_organizare_a_studiilor_in_invatamintul_superior_in_baza_sistemului_national_de_credite_de_studiu.pdf.
21. Ordinul Ministerului Educației nr. 1047 din 29 octombrie 2015, cu privire la aprobarea și punerea în aplicare a Regulamentului-cadru privind organizarea examenului de finalizare a studiilor superioare de licență. https://mecc.gov.md/sites/default/files/ordinul_nr_1047_din_29.10.2015_regulamentul-cadru_privind_organizare_a_examenului_de_finalizare_a_studiilor_superioare_de_licenta.pdf.
22. Ordinul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării nr. 120 din 10 februarie 2020, cu privire la aprobarea Planului-cadru pentru studii superioare de licență (ciclul I), de master (ciclul II) și integrate. https://mecc.gov.md/sites/default/files/ordin_8.pdf.
23. Ordinul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării nr. 1625 din 12 decembrie 2019, privind aprobarea Regulamentului de organizare a studiilor superioare de licență (ciclul I) și integrate. https://mecc.gov.md/sites/default/files/ordinul_nr.1625_din_12.12.2019.pdf.

24. Philips M. How to use powerful Gestalt principles in design (with infographics). Uxdesign. <https://ux-design.cc/how-to-use-powerful-gestalt-principles-in-design-with-infographic-4a10772eadbb>.
25. Predoiu A. Metodologia cercetării științifice: aplicații practice și elemente de statistică neparametrică. București, 2020.
26. Prutianu Ș. Manual de comunicare și negociere în afaceri. Iași, 2000.
27. Public Speaking School România. <https://publicspeakingschool.ro/3-moduri-care-iti-poti-dinamiza-discursul>.
28. Răboacă Gh., Ciucur D. Metodologia cercetării științifice economice. București, 2004.
29. Regulament cu privire la antiplagiat al Universității Libere Internaționale din Moldova, aprobat la Senatul Universității Libere Internaționale din Moldova, proces-verbal nr. 8 din 24 iunie 2020. <https://ulim.md/wp-content/uploads/2020/11/Editie-2020-Regulamentul-Antiplagiat.pdf>.
30. Regulamentul privind elaborarea și redactarea tezei de licență/master ULIM, Ediția 2020. <https://ulim.md/wp-content/uploads/2020/11/Editie-2020-Regulament-privind-Elaborarea-si-Redactarea-Tezelor-de-Licenta-Master.pdf>.
31. Regulamentul privind elaborarea tezelor la Ciclu I Licență. Metodologia de elaborare, reguli de tehnoredactare, procedura de susținere. Reactualizat la ședința Consiliului Profesoral, proces-verbal nr. 3 din 28 octombrie 2020.
32. Shanti B. M., Shashi A. Handbook of research methodology. New Delhi, 2017.
33. Strategia de dezvoltarea a Facultății Drept, ULIM pentru anii 2020—2025, aprobată de Senatul Universității Libere Internaționale din Moldova, proces-verbal nr. 8 din 24 iunie 2020.
34. Șercan E. Deontologie academică — ghid practic. Universitatea din București, 2017.
35. Taylor P. Metadesign and design science. Buckminster Fuller's Contribution. Wales, 2022.
36. The Art of Education University. <https://theartofeducation.edu/2016/01/18/turn-stem-to-steam-with-the-design-thinking-process/>.
37. Toffler A. Future Shock. New York, 1984.
38. Turchet P. Sinergologia. De la limbajul trupului la arta de a citi gândurile celuilalt. Iași, 2015.
39. Țapoc V., Capcea V. Cercetarea științifică. Manual pentru facultăți socioumanistice. Chișinău, 2008.
40. Wollacott M. What is the connection between Oratory and Rhetorics? In: Language Humanities. San Francisco, 2023.
41. Zaț D., Spalanzani A. Cercetare în economie și management. București, 2006.